

2016 TÜRKİYE İNSAN HAKLARI RAPORU¹

Zeynep Altıok
CHP Genel Başkan Yardımcısı ve İzmir Milletvekili

¹ CHP İnsan ve Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı tarafından hazırlanan 2016 Türkiye İnsan Hakları Raporu'na ait veriler Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) ve basında yer alan BirGün Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi, Evrensel Gazetesi haberleri ve Genel Başkan Yardımcılığı birimine ulaştırılan bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır. Türkiye İnsan Hakları Raporu'nda yer alan bu veri ve ihlaller kesinleşmediği ölçüde iddiadır. İhlal iddiası yargı kararları dahil olmak üzere Genel Başkan Yardımcılığı biriminin ve insan hakları örgütlerinin derinlikli araştırmaları sonucu kesinleşir.

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	3
Cezasızlık.....	5
Medyaya Yönelik Baskı ve Sansür.....	6
Kültür ve Sanat Alanında Sansür.....	12
Toplumsal Muhalefete ve Siyasi Faaliyetlere Yönelik Baskılar, Davalar.....	15
Polis Kurşunuyla, Gaz Bombasıyla, Tomayla Yaralanma, Ölüm ve İşkence İddiaları.....	18
Cezaevinde Ölüm, Şüpheli Asker Ölümü, Faili Meçhul, Zorla Kaybedilme.....	20
Yurttaşlara Yönelik Bombalı Eylemler Katliamlar.....	24
Sokağa Çıkma Yasakları Süresince Yaşam Hakkı İhlalleri.....	28
Barış İçin Akademisyenler.....	30
Cumhurbaşkanı'na Hakaret Davaları.....	32
İnanç Gruplarına Yönelik Hak İhlalleri.....	34
İş Cinayetleri.....	35
Kadın Cinayetleri.....	38
LGBTİ'lere Yönelik Hak İhlalleri.....	40
Kamu Emekçilerine Yönelik Baskı.....	43
2016 İnsan Hakları İhlallerine Genel Bakış Tabloları.....	44
2016 Gözaltı ve Tutuklamalar Grafik.....	46
2016 İnsan Hakları İhlalleri İnfografikleri.....	57

GİRİŞ

Türkiye'deki insan hakları tablosu 2016 yılı içinde her geçen gün daha da kötüleşti. AKP'nin muhalif tüm toplumsal kesimlere yönelik sürdürdüğü politika; kolluğun şiddeti, adliyenin hukuksuzluğu ve medyanın manipülasyonları ile bir baskı rejimine dönüştü. Zorun ve zor aygıtlarının hedefi AKP dışındaki tüm kesimler oldu.

Medyaya yönelik baskı arttı. Gazeteciler gün aşırı adliye koridorlarında buluşmaya devam etti, basın kuruluşlarına kayyumlar atandı, internet siteleri yasaklandı, Radyolar, TV'ler kapatıldı. İfade, örgütlenme ve toplanma hürriyeti eşi görülmemiş bir baskı ve şiddetle karşılandı. Ayrımcılık ve ötekileştirme uygulamalarına iktidar nezdinde "meşru şiddet" eşlik etti. Alevi toplumu bu süreçte iktidarın mezhepçi politikalarından nasibini aldı. Alevi toplumu ülkenin dört bir yanında okullarda öğretmenler, camilerde din adamları aracılığıyla sistematik ayrımcılığa maruz kaldı. Medya bu süreçte gayrimüslim bireylere yönelik ırkçı ve ayrımcı dil kullanmayı sürdürdü.

Kadın cinayetleri artarak devam etti. Taciz ve tecavüz vakaları, özellikle dini referanslı vakıf ve derneklerde çocuklara yönelik olmak üzere artış gösterdi. İş cinayetleri katliamlara dönüştü. Kamu çalışanları 2016 yılında baskı ile tanıştı. LGBTİ bireylere dönük şiddet, AKP'li siyasiler ve AKP medyası eliyle meşru şiddet olarak topluma sunuldu. Kent merkezlerinde sivil katliamlara sebebiyet veren IŞİD ve TAK terör örgütleri merkezli canlı bomba katliamları sonucu çok sayıda yurttaş katledildi, toplumda güvenlik kaygısı arttı.

Suriyeli sığınmacıların kamplarda ve kentlerdeki koşullarında iyileşme sağlanmadı. Sığınmacılar iç ve dış politika malzemesi olarak iktidarın bir argümanına haline dönüştü. Suriyeliler'e yönelik ırkçı ve ayrımcı tutum vatandaşlık tartışmaları ekseninde artış gösterdi. Özellikle Kürt sorununun çatışma zeminine evrilmesi ile birlikte şiddet hızla büyüdü. Güneydoğu'da süren çatışmalar ve sokağa çıkma yasakları sivil halkın yaşam hakkını ihlal etti, bu süreçte çok sayıda sivil yurttaş yaşamını yitirdi, çok sayıda yurttaş evinden ve şehirden oldu. Artan çatışma koşulları çok sayıda güvenlik görevlisinin de şehit olmasına neden oldu.

Cumhurbaşkanı'na hakaret davaları rutine dönüştü. Bu madde toplumsal muhalefete yönelik tehdit ve şantaj maddesi olarak kullanılmaya başlandı. Türkiye 2016 yılında adil yargılamadan hızla uzaklaştı, yargı hızla siyasallaştı ve cezasızlık yaygınlaştı. Cezaevlerinin koşullarında iyileşme sağlanmadı, baskı ve sürgün arttı, ölüm vakaları kaydedildi. Çok sayıda çocuk, lise ve üniversite öğrencisi tutuklandı. Yazarlar ve yayıncılara yönelik sansür çeşitli gerekçelerle (müstehcenlik, terör, dine hakaret vb.) artış gösterdi. 2016 yılında akademisyenler görülmedik bir baskıya ve cezalara maruz kaldılar. Akademisyenler tutuklandı, işten atıldı, idari cezalar aldı. Akademik özgürlük kısıtlandı, akademi üzerinde YÖK ve rektörlükler kanalıyla baskı ortamı oluşturuldu. Üniversite öğrencilerinin toplantı, gösteri ve yürüyüş hakkı çoğu kez özel güvenlik ve polis şiddetine maruz kaldı.

Cumhuriyet Halk Partisi İnsan ve Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı olarak 2016 insan hakları ihlallerini rapor haline getirdik. Çalışma süresince haftalık insan hakları raporlarımızı derledik, insan hakları örgütlerinin dokümantasyonlarını inceledik, basında yer alan insan hakkı ihlalleri haberlerini kaydettik. İnsan Hakları Raporu'nda Türkiye'deki tüm hak ihlallerinin yer almasının ve bizim de tamamına ulaşmamızın olanaksızlığını belirtmekle birlikte; İnsan Hakları Raporu kayıt altına alınabilen ve çarpıcı insan hakkı ihlallerinin önemli bir bölümünü içermektedir.

Bu raporun hazırlanmasına ağırlıklı katkısı olan Türkiye İnsan Hakları Vakfı'na, Genel Başkanı Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı'ya ve dokümantasyon birimine teşekkürlerimizi sunarız.

Sonuç Niyetine

2016 yılın ilk yarısında meydana gelen olaylar ile ikinci yarısında meydana gelen olayları kıyasladığımızda 15 Temmuz 2016 darbe girişimden sonra ilan edilen OHAL ile birlikte yaşanan hak ihlallerinde ki artış 12 Eylül Askeri Darbesinde yaşanan hak ihleleri ile yarışır hale gelmiştir.

Darbe girişimden önce hiç olmayan ama darbedeb sonra yılın ikinci yarısında meydana gelen olaylarda kayyum atanan belediye sayısı 83'tür. Toplatılan kitap ve CD sayı 672, engellenen internet sitesi 8, iptal edilen ya da yasaklanan sanat gösterimi 8, işten çıkartılan sanatçı sayısı 41'dir. Gözaltına alınan 71 gazeteciden 56'sı tutuklanırken siyaset yapanlara verilen cezalarda ise 175 gözaltı, 157 tutuklu ve 6 yasaklı durum tespit edilmiştir. Polis kurşunu ile yaralanma ve ölümlerde sayı 15 iken bombalı eylemlerde ölenlerin sayısı 373'dir. 2016 yılının ikinci yarısında 40 gün sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. İş cinayetlerinde ve kadın cinayetlerinde artış maalesef devam ederek İş Cinayetlerinde 1970'e Kadın Cinayetlerinde 329'a ulaşmıştır.

CEZASIZLIK

- Gezi Direniş'i'nde öldürülen gençlerimizin davaları başta olmak üzere güvenlik güçlerinin tarafı olduğu her davada cezasızlık çok net görüldü.
- Yargı, hukukun üstünlüğüne göre değil iktidarın talepleri doğrultusunda güvenlik güçlerine kalkan olma görevi üstlendi.
- Davalar uzadı, polislerin ve saldırganların tutuksuz yargılanmaları sürdü, çıkan cezalarda hukukun emrettiği gibi olmadı.
- Tahir Elçi davasında hala kimseye ulaşılamadı, Ethem Sarısülük davasında sanık polisin tutuksuz yargılaması devam etti, Abdullah Cömert davasında 'olası kastla öldürme' suçundan ceza verilmedi, Mehmet Ayvalıtış davasında bilirkişi sanıkları kusursuz buldu, Uğur Kurt davasında sanık polis tutuklanmadı, Medeni Yıldırım davasında emri veren komutan sanık yerine tanık olarak ifade verdi, Dilek Doğan davasında polis kurşunu görüntülerle sabit olmasına rağmen tutuksuz yargılamaya devam edildi, Berkin Elvan'ın katili teslim edilmedi. Ahmet Atakan'ın davası henüz başlamadı bile.
- Yine son 1 yıllık süreçte Genel Başkanımızdan milletvekillerimize, örgüt yöneticilerimizden belediye başkanlarımıza yönelik provokatif ve şiddet içeren saldırılarda gözaltına alınan saldırganlar hızla serbest bırakıldı.
- Cezasızlık genel bir uygulamaya dönüştü, hukuksuzluk yaygınlaştı.
- Diyarbakır'ın Lice İlçesi'nde 2013 yılında Medeni Yıldırım'ın öldürülmesi ve 8 kişinin yaralanmasıyla ilgili olarak Jandarma Özel Harekât timi ve karakol komutanı hakkında yürütülen soruşturmada savcı 19 Temmuz 2016'da takipsizlik kararı verdi.
- 12 Eylül 1980'deki askeri darbe sonrasında Ankara'daki Mamak Cezaevi'nde ve gözaltındayken öldürülenlerin aileleri ile işkence görenlerden oluşan toplam 129 kişinin şikâyetiyle başlatılan soruşturmaya savcılık 29 Eylül 2016'da "zamanaşımı" gerekçesiyle takipsizlik kararı verdi.
- Sivas Madımak Katkılı davasında yurtdışında yerleri belli olan sanıkların yakalanması için herhangi bir işlem yapılmadı. Sivas Madımak Davasının sanık avukatları AKP tarafından belediye başkanı yapılarak ödüllendirildi.

MEDYAYA YÖNELİK BASKI VE SANSÜR

Türkiye’de düşünce ve fikir özgürlüğü AKP döneminde daha da kısıtlanmış ve medyaya yönelik baskı, sansür ve cezalandırma hızla yükselmiştir.

- Yargı, RTÜK, TİB bu süreçte medyanın üzerinde tehdit ve şantaj unsuruna dönüştüler.
- Haber portalları engellendi, TV’lerin yayınlarına son verildi, medya kuruluşlarına kayyumlar atandı, gazeteciler gazetecilik faaliyetlerinden dolayı gözaltına alındı, yargılandı ve tutuklandı.
- Bu süreçte en az 250 gazeteci çeşitli suçlamalarla gözaltına alındı, 17’si imtiyaz sahibi ve yazı işleri müdürü olmak üzere 152 gazeteci tutuklandı.
- Ağırlıklı olarak sendika.org, siyasihaber.org, tr.sputniknews.com, DİHA, Özgür Gündem, noktadergisi.info, ABC Gazetesi, Gazeteport, Karşı Gazete ve Medyscope olmak üzere haber portalları en az 85 kez erişime engellendi.
- Freedom House *İnternet Özgürlükleri Raporu’nda* İnternetin özgür olmadığı ülkeler kategorisinde kabul edilen Türkiye'nin notu 100 üzerinden 61 puan. İnternetin özgür olmadığı 20 ülke arasında Türkiye ile birlikte Sudan, Suudi Arabistan, Mısır, Etyopya, Rusya, Çin, Pakistan, İran, Myanmar, Bahreyn ve Belarus gibi ülkeler bulunuyor.
- Bu süreçte 25 TV ve 11 Radyo kanalı kapatıldı. TV kanalları RTÜK tarafından ağır para cezalarına maruz bırakıldı.
- 7 medya kuruluşuna kayyum atandı, 1 dergi hakkında toplatma kararı verildi.

OCAK-ŞUBAT

- Ocak ayında Kanal D Haber Günaydın programında Erdoğan’a hakaret iddiasıyla 5 gazeteci hakkında iddianame kabul edildi.
- Şubat ayında Cumhuriyet Gazetesi köşe yazarı Özgür Mumcu hakkında köşe yazısından dolayı yargılama başladı.
- MİT’e ait olan ve içinde silah olduğu ortaya çıkan tırlarla ilgili yaptıkları haberler nedeniyle 26 Kasım 2016’da tutuklanan Cumhuriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Can Dündar ile Ankara Temsilcisi Erdem Gül hakkında hazırlanan iddianame 5 Şubat 2016’da kabul edildi.
- Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Ramazan Dinç’in talebi doğrultusunda, TÜRKSAT Genel Müdürlüğü 26 Şubat 2016’da İMC TV’nin TÜRKSAT uydusundaki yayınlarını durdurdu.

MART-NİSAN

- Haftalık yayımlanan Nokta Dergisi’nin Cumhurbaşkanı’nın yer aldığı 24. sayısının kapağı nedeniyle derginin Genel Yayın Yönetmeni Cevheri Güven ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Murat Çapan hakkında “Türkiye Cumhuriyeti hükümetine karşı silahlı isyana tahrik” suçundan 20’şer yıla kadar hapis cezası istendiği davaya 1 Mart 2016’da devam edildi.
- Rüşvet ve Yolsuzluk Soruşturmasına yayın yasağı getirilmesini köşe yazısında eleştiren Evrensel Gazetesi yazarı Ender İmrek hakkında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’a hakaret ettiği iddiasıyla açılan davaya 17 Mart 2016’da devam edildi.

- Evrensel Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Fatih Polat ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Vural Nasuhbeyoğlu hakkında gazetenin 9 Ekim 2015 tarihli nüshasında “HPG: Yüksekova’da Türk’ün gücünü göreceksiniz diyen polis alıkonuldu” başlığıyla yayımlanan haber nedeniyle “yasadışı örgüt propagandası yaptıkları” iddiasıyla dava açıldığı 28 Nisan 2016’da öğrenildi.
- El-Kaide’nin silahlı saldırısına uğrayan Fransız mizah dergisi Charlie Hebdo ile dayanışmak amacıyla saldırıya konu olan karikatürü Cumhuriyet Gazetesi’ndeki köşelerinde 14 Ocak 2015’te yayımlayan yazarlar Ceyda Karan ve Hikmet Çetinkaya hakkında açılan dava 28 Nisan 2016’da sonuçlandı.

MAYIS-HAZİRAN

- Cumhuriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Can Dünder ile Ankara Temsilcisi Erdem Gül hakkında açılan dava 6 Mayıs 2016’da sonuçlandı. Can Dünder’a “devletin gizli kalması gereken bilgilerini açıklamak” suçundan 5 yıl 10 ay hapis cezası; Erdem Gül’e ise aynı suçlamadan 5 yıl hapis cezası verdi. 2 gazeteci diğer tüm suçlamalardan ise beraat etti. Mahkeme heyetinin karar için duruşmaya ara verdiği sırada Çağlayan Adliyesi’nin bahçesinde olan Can Dünder, Murat Şahin adlı kişinin silahlı saldırısına uğradı. Bir TV kanalına röportaj verdiği esnada saldırıya uğrayan Can Dünder yara almazken, röportajı yapan Yağız Şenkal seken kurşunlardan birinin bacağını sıyırmasıyla yaralandı.
- İstanbul’da 30 Nisan 2016’da evine düzenlenen baskınla gözaltına alınan İMC TV Haber Editörü Hamza Aktan hakkında “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla hazırlanan iddianame 24 Haziran 2016’da kabul edildi.

TEMMUZ

- 1 Mayıs 2016’da Gaziantep’te düzenlenen bombalı saldırıyı muhabirliğini yaptığı Dicle Haber Ajansı (DİHA) aracılığıyla kamuoyuna duyuran ve haberden sonra “yasadışı örgüt üyesi olduğu” iddiasıyla tutuklanan Mehmet Hakkı Yılmaz’ın yargılanmasına 14 Temmuz 2016’da başlandı. Gaziantep 2. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki duruşmada sanık muhabirin ifadesini alan mahkeme heyeti, Mehmet Hakkı Yılmaz’ın tutuksuz yargılanmasına karar vererek duruşmayı erteledi.
- Sosyal medya mesajları gerekçe gösterilerek 31 Mayıs 2016’da Mersin’de tutuklanan gazeteci Emin Demir’in yargılanmasına 26 Temmuz 2016’da başlandı. Mersin 2. Ağır Ceza Mahkemesi’ndeki duruşmada Emin Demir’in ifadesini tutuklu bulunduğu Osmaniye T Tipi Cezaevi’nde telekonferans yoluyla alan mahkeme heyeti, Emin Demir’e “yasadışı örgüt propagandası yaptığı” iddiasıyla 4 yıl hapis cezası verdikten sonra sanık gazetecinin tahliye edilmesine karar verdi.
- Dicle Haber Ajansı’nın, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın (TİB) erişim yasağı kararları nedeniyle 43. kez açtığı internet sitesine de erişim 27 Temmuz 2016’da engellendi. TİB aynı gün Özgür Gündem Gazetesi’ne ait internet sitesini de engelledi.
- Şanlıurfa’da gözaltına alınan sanlıurfa.com adlı haber sitesinin sahibi Muhammed Taşçılar ve yayın yönetmeni Mehmet Dener 23 Temmuz 2016’da tutuklandı.

- Adana’da gözaltına alınan 6 gazeteciden ise Aytekin Gezici ve Abdullah Özyurt ise aynı suçlamayla 26 Temmuz 2016’da tutuklandı.
- Çeşitli kentlerde gözaltına alınarak sorgulanmak üzere İstanbul’a getirilen 47 gazeteciden Ali Bulaç, Şahin Alpay, Ahmet Turan Alkan, Mustafa Ünal, Nuriye Ural ve Lalezer Sarıbrahimoğlu, Nazlı Ilıcak, Bayram Kaya, Haşim Söylemez, Seyit Kılıç, Emre Soncan, Cuma Ulus, Büşra Erdal, Habip Güler, Ufuk Şanlı, Yakup Çetin, Erkan Acar, Ali Akkuş, Abdullah Kılıç, Cihan Acar, Bünyamin Köseli, Azmi Kalyoncu ve Hüseyin Aydın 29 Temmuz ve 30 Temmuz 2016’da çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı.

AĞUSTOS

- 15 Temmuz 2016’daki darbe girişiminin ardından “FETÖ/PDY Soruşturması” kapsamında çeşitli kentlerde gözaltına alınarak sorgulanmak üzere İstanbul’a getirilen 14 gazeteciden Mümtazer Türköne, Hüseyin Turan ve Murat Avcıoğlu “yasadışı örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek” suçundan, Alaattin Güner, Şeref Yılmaz, Ahmet Metin Sekizkardeş, Faruk Akkan, Mehmet Özdemir, Fevzi Yazıcı, Zafer Özsoy, Cuma Kaya, Hakan Taşdelen de “yasadışı örgüte üye olmak” suçundan 5 Ağustos 2016’da çıkarıldıkları mahkemece tutuklandı.
- Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) “idari tedbir kararı” doğrultusunda daha önce 7 kez engellediği Jin Haber Ajansı’na (JINHA) erişimi 7 Ağustos 2016’da yeniden engelledi.
- Özgür Gün Televizyonu’nun ozgurguntv.com.tr uzantılı internet sitesi de TİB tarafından 4 Ağustos 2016 itibariyle erişime engellendi.
- Nöbetçi İstanbul 8. Sulh Ceza Hâkimliği, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Bürosu’nun başvurusu üzerine 16 Ağustos 2016’da günlük yayınlanan Özgür Gündem Gazetesi hakkında “gazete haberlerinde yasadışı örgüt propagandası yapıldığı” iddiasıyla Anayasa’nın 28. Maddesini gerekçe göstererek 1 ay süreyle kapatma kararı verdi.
- Ankara’da gözaltına alınan Zaman Gazetesi’nin eski muhabiri Ayşenur Parıldak 11 Ağustos 2016’da tutuklandı.
- İstanbul’da daha önce gözaltına alındıktan sonra serbest bırakılan Hürriyet Gazetesi muhabiri Arda Akın 15 Ağustos 2016’da çıkarıldığı mahkemece tutuklandı.
- Uşak’ta gözaltına alınan Zaman Gazetesi Başyazarı Ali Ünal 16 Ağustos 2016’da tutuklandı.
- İstanbul’da 21 Ağustos 2016’da polis ekipleri haber takibi yaparken fotoğraf çeken gazeteci Tuğba Tekerek’i gözaltına aldı.
- Kapatılan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın tüm yetkilerini eline alan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK), Dicle Haber Ajansı’nın (DİHA) “dihanews.win” ile Jin Haber Ajansı’nın (JINHA) “jinnews.pw” adreslerine erişimi 23 Ağustos 2016’da, Özgür Gün TV’nin “ozgurguntv.com” adresine erişimi de 24 Ağustos 2016’da engelledi.
- Atılım Gazetesi’nin kapatılan Özgür Gündem Gazetesi’yle dayanışmak amacıyla 22 Ağustos 2016’da Özgür Gündem adıyla çıkarttığı özel sayısı hakkında aynı gün toplatma kararı verildi. Kararı veren İstanbul 9. Sulh Ceza Hâkimliği, 16 Ağustos 2016’dan bu yana özel sayı çıkararak gazetenin bundan sonra çıkaracağı tüm özel sayılar için de toplatma kararı aldı.
- İstanbul’da gözaltına alınan 2 gazeteciden İbrahim Balta “yasadışı örgüt üyesi olduğu” iddiasıyla 2 Ağustos 2016’da çıkarıldığı mahkemece tutuklandı.

EYLÜL – EKİM

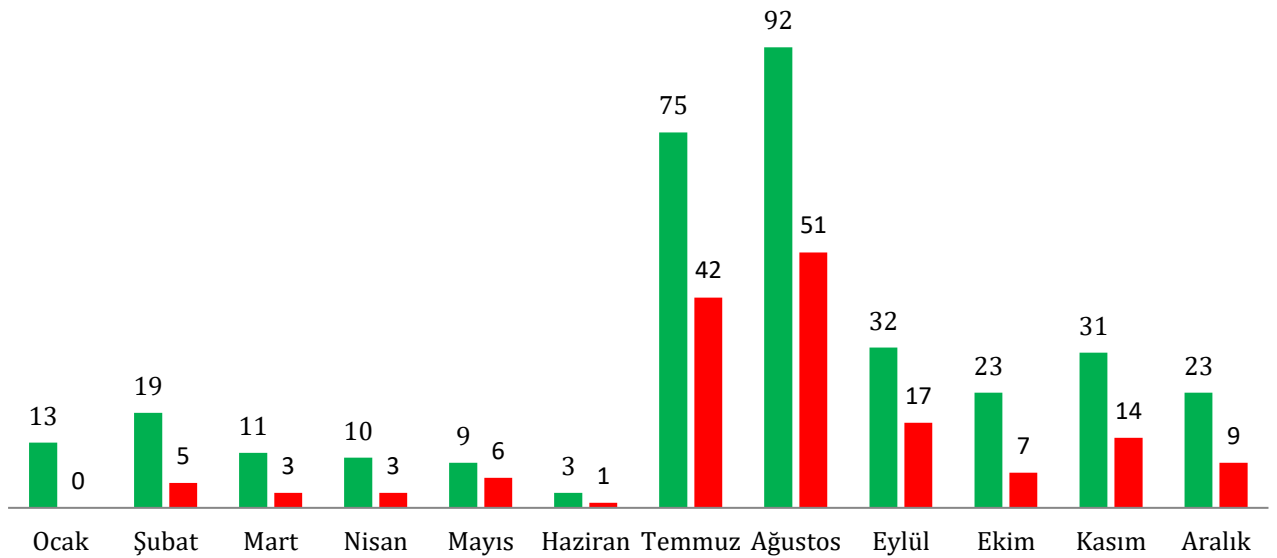
- İlân edilen OHAL kapsamında çıkarılan 668 sayılı KHK gerekçe gösterilerek 28 Eylül 2016'da İMC TV, Hayatın Sesi TV'nin yanı sıra çocuk, türkü kanallarının da olduğu muhalif 12 TV ve 11 radyo kanalının kapatılmasına karar verildiği öğrenildi.
- 4 Ekim 2016 akşamı ise, haklarında kapatma kararı alınan kanallardan bazılarında baskın düzenleyen polis ekipleri, kanalların yayını canlı yayında keserek stüdyolarını mühürlediler. Söz konusu kanalların mallarına el konularak TRT'ye devredilmesine de karar verildiği ortaya çıktı. Yayınları tamamen durdurulması amaçlanan televizyon kurumları şöyle: İMC TV, Hayatın Sesi, TV 10, Van TV, Jıyan TV, Azadi TV, Denge Tv, Zarok TV, Birlik Medya, Özgür Gün TV, Mezopotamya TV, Van Genç TV. Yayınları tamamen durdurulması amaçlanan radyolardan isimleri öğrenilenler ise şöyle: Özgür Radyo, Özgür Güneş Radyosu (Malatya), Radyo Ses/ Mersin, Radyo Dünya/Adana, Yön Radyo/ İstanbul, Karacağ/ Urfa, Doğu Radyo/Van, Rengin Radyo, Patnos Radyo.
- 31 Ekim 2016 sabahı Cumhuriyet Gazetesi yönetici ve yazarlarına yönelik ev baskınları düzenleyen polis ekiplerinin gözetimine aldıkları kişiler şunlardır: *Cumhuriyet Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Mali Müşavir Eser Sevinç, yazar Hakan Kara, yazar Hikmet Çetinkaya, karikatürist Musa Kart, Cumhuriyet Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi avukat Bülent Utku, yazar Güray Öz, Cumhuriyet Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi avukat Mustafa Kemal Güngör, Cumhuriyet Vakfı Yönetim Kurul Üyesi Önder Çelik, Cumhuriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Murat Sabuncu, Cumhuriyet Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Bülent Yener, Cumhuriyet Kitap eki Genel Yayın Yönetmeni Turhan Günay, yazar Aydın Engin, Cumhuriyet Gazetesi danışmanı ve yazarı Kadri Gürsel. Can Dünder, Cumhuriyet Vakfı İcra Kurulu Başkanı avukat Akın Atalay ve Gazeteci Nebil Özgentürk'ün ise yurtdışında olmaları nedeniyle bulunamadığı bildirildi.*
- Cumhuriyet Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Erinç, evinde arama yapıldı ve yaş nedeniyle gözetimine alınmadığı belirtildi. Operasyona ilişkin açıklama yapan İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı "Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık Anonim Şirketi (Cumhuriyet Gazetesi) ve gazetenin imtiyaz sahibi konumundaki Cumhuriyet Vakfı yöneticileri hakkında, PKK/KCK ve FETÖ/PDY örgütlerine müzahir olduklarına, 02/04/2013 tarih ve 2013/4 sayılı yönetim kurulu toplantısında alınan vakıf üyeliğine seçim kararının usulsüz olduğuna, 15 Temmuz darbe girişiminden kısa bir süre öncesinde darbeyi meşrulaştırıcı yayınlar yapıldığına dair iddia ve tespitler üzerine Cumhuriyet Başsavcılığımızca 'FETÖ/PDY ve PKK/KCK örgütlerine üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek' suçlarından bir kısım şüpheliler hakkında 18 Ağustos 2016 tarihinde soruşturma başlatılmıştır" ifadelerini kullandı.

KASIM - ARALIK

- 31 Ekim 2016 sabahı Cumhuriyet Gazetesi yönetici ve yazarlarına yönelik düzenlenen baskınlarla gözaltına alınanlardan Murat Sabuncu, Bülent Utku, Güray Tekin Öz, Önder Çelik, Kadri Gürsel, Turhan Günay, Musa Kart, Hakan Karasinir ve Mustafa Kemal Güngör, “yasadışı örgüt üyesi olmamakla birlikte yasadışı örgüt adına eylem yaptıkları” suçlamasıyla 5 Kasım 2016’da tutuklandı.
- 11 Kasım 2016’da Türkiye’ye dönen ve havaalanından gözaltına alınan Akın Atalay 12 Kasım 2016’da tutuklandı.

Gözaltına Alınan ve Tutuklanan Gazeteciler

■ Gözaltı ■ Tutuklama

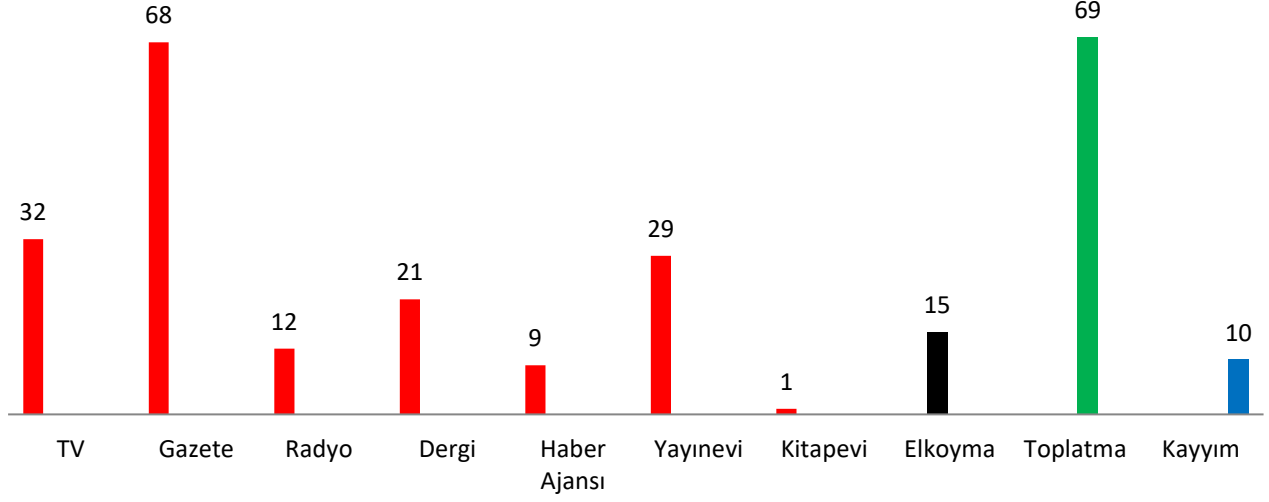
12 gazeteci Cumhurbaşkanı'na hakaretten 15 yıl 4 gün hapis (6 yıl ve 2 ayı ertelemeli) 42 bin TL adli para cezasına mahkûm edildi.

46 gazetecinin pasaportu iptal edildi.

Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün Dünya Basın Özgürlüğü Sıralaması'nda Türkiye, 180 ülke arasında 151'inci sırada

Medya'da Verileri

■ Yayın Durdurma ■ Elkoyama ■ Toplatma ■ Kayyım

Yayın Durdurma: 32 TV, 68 gazete, 12 radyo, 21 dergi, 9 haber ajansı, 29 yayınevi, 1 kitap eki.

El Koyma: 2 Pankart, 6 kitap (5000'den fazla), 4 dergi (1'isi karikatür), 1 gazete, 3 yayınevi

Toplatma: 3 Afiş, 3 Gazete, 1 Pankart, 2 Dergi, 1 kitap (59 adet)

Kayyım: 2 Gazete, 2 haber ajansı, 1 dergi, 1 kitap eki, 1 radyo, 3 dağıtım şirketi.

KÜLTÜR VE SANAT ALANINDA SANSÜR

2016 yılında AKP yine, Sanat ve Kültür alanında baskıcı ve sansürcü uygulamalarına devam etti. Hükümet muhalif olan sanatçıları birer birer işlerinden attı. Sanat ve sanatçıyı hedef gösteren söylemler neticesinde savcılıklar tarafından soruşturmalar açıldı. Terör propagandası gerekçesi ile kitaplar toplatıldı, belgeseller konserler iptal edildi.

OCAK - ŞUBAT

- İzmir'in Kiraz İlçesinde Eğitim-Sen tarafından düzenlenen Şair Şükrü Erbaş'ın katılacağı şiir dinletisine ilginç bir kısıtlama getirildi. Güvenlik güçleri, Erbaş'ın şiirlerini oturarak okumasını aksi takdirde müdahale edeceklerini söyledi.
- Bakırkör cumhuriyet başsavcılığı, Kanal D'de yayınlanan Beyaz Show adlı programa öğretmen olduğunu söyleyerek telefonla bağlanan Ayşe Çelik'e, güvenlik güçleri tarafından annelerin ve çocukların öldüğünü beyan etmesi üzerine 'terör örgütü progapandası' gerekçesi ile soruşturma başlattı.
- Antropolog Sibel Özbudun'a facebook sayfasında paylaştığı Şair Can Yücel'e ait 'Ülke Bölünsün İstiyorum' adlı şiir nedeniyle 'suç işlemeye alenen tahrik etme' ve 'PKK / KCK silahlı terör örgütü progapandası yapma' suçlarından iki ayrı dava açıldı.
- Cumhuriyet Gazetesi çizerlerinden Musa Kart'a 'bir kısım yargının, bir kısım medya gibi saray tarafından yönlendirildiğini anlatan karikatürü nedeniyle Cumhurbaşkanlığı'nın şikayeti sonucu yasal işlem başlatılması talep edildi.
- İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, kitapları yasaklanan Hasan Cemal, Tuğçe Tatari ve kitapları basab yayınevi yetkilileri hakkında 'terör örgütü progapandası yapmak', 'halkı kin ve düşmanlığa tahrik' ile 'suç ve suçluyu övme' kapsamında soruşturma başlattı.
- Gezi direnişe sürecindeki duruşu ve Sosyalist Enternasyonel Konsey Toplantısı'ndaki konuşması nedeniyle Levent Üzümcü'nün İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları (İBBŞT)'ndan tasfiye edilmesinin ardından İBBŞT'de 2012'den buy ana taşeron işçi kadrosunda çalışan oyuncu Çimen Baturalp'in de "siyasi görüşü" gerekçesiyle tiyatroyla ilişiği kesildi.
- Türkiye'nin yetiştirdiği en önemli orkestra şeflerinden İbrahim Yazıcı, keman sanatçısı Filiz Özsoy ve piyanist Eser Öykü Dede 7 Şubat 2017 tarihinde KHK ile Kültür Bakanlığı'ndaki kamu görevlerinden ihraç edildi.

MART - NİSAN

- Dünyaca ünlü piyanist Fazıl Say'ın twitter üzerinden yaptığı paylaşımlar nedeniyle karşılıklı davaları olan Ali Emre Bukağlı'ya hakaret ettiği gerekçesiyle yargılandığı davada, hakkında zorla getirilme kararı verildi.
- Fabl türündeki 'Lağımpaşalı' kitabı nedeniyle öğretmen Atalay Girgin'e hükümet yetkililerine hakaret gerekçesiyle idari soruşturma başlatıldı.
- Oyuncu Füsün Demirel, verdiği bir röportajda bir gerilla annesi ya da ananesi oynayabileceğini söyleyince ATV'de yayımlanan 'Aile İşi' dizisinden çıkarıldı.
- Roboski'yi anlatan 'hatırlıyorum' adlı belgesel 27. Ankara Film Festivali'nden çıkarıldı.

- İstanbul Valiliği tarafından Grup Yorum'dan Yenikapı Konseri 'toplumda infial yaratabileceği' gerekçesiyle iptal edildi.
- Fransız Gazetesi Charle Hebdo'nun 12 çizerinin katledilmesinin ardından çıkan özel sayısının kapağına köşelerinde yer verdikleri için yargılanan Cumhuriyet Gazetesi yazarları Hikmet Çetinklaya ve Ceyda Karan'a 2'şer yıl hapis cezası verildi.
- 4. İstanbul Çocuk ve Gençlik Sanat Bienali'nde Kobaneli çocukların resimlerinde yer alan sarı, kırmızı, Yeşil renkleri nedeniyle AKP'li Beyoğlu Belediyesi sergiyi kaldırdı.
- Yazar Pelin Buzluk ise 29 Nisan 2017 tarihli 289 sayılı KHK ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndaki görevinden ihraç edildi.

MAYIS-HAZİRAN

- Mezopotamya Kültür Merkezi'nin bu yıl 2'sini düzenlediği İstanbul Kürt Kültür Festivali'nin Bostancı Kültür Merkezi'nde yapılacak kapanış konseri İstanbul Valiliği'nce iptal edilmesi üzerine konser, Şişli Kent Kültür Merkezi'nde yapıldı.
- Antalya Açık Hava Tiyatrosu'nda yapılacak olan Grup Yorum Konseri Antalya Belediyesi tarafından iptal edildi.
- İzmir'de Metro İzmirspor Meydanı'nda 4 yıldır sergilenen ve önceden de müstehcen olduğu iddiasıyla saldırıya uğrayan 'Müziyen' adlı ahşap heykele yeniden saldırı düzenlendi.
- Eskişehir'de Grup Yorum'un da konser vereceği 'Yozlaşma Karşı Anadolu Halk Festival,' kaymakamlıktarafından iptal edildi. Emniyet Müdürlüğü etkinliğin 'terör örgütünü destekleyici ve övücü mahiyette örgüt progapandasına dönüşebileceği' gerekçesiyle yasaklandığını açıkladı.

TEMMUZ-AĞUSTOS

- 15 Temmuz 2016'daki darbe girişimini yönettiği belirtilen Fethullah Gülen'e ait toplam 672 kitap, CD, DVD Nöbetçi ve diğer elektronik materyallerin basımı, dağıtımı ve satışı, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün talebi doğrultusunda Bakırköy Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 29 Temmuz 2016'da "söz konusu yayınlarla yasadışı örgüt propagandası yapıldığı" gerekçesiyle yasaklandı.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde muhalif kimlikleriyle bilinen 6 oyuncu ve yönetmen açığa alındı, 17 oyuncu, bir dramaturg, bir müzisyen ve bir koreografin işine son verildi. Genco Erkal'ın Dostlar Tiyatrosu'nun sahnelediği "Nazım ile Brecht" oyunu OHAL kapsamında yasaklandı.

EYLÜL - EKİM

- Cezaevlerinde OHAL sonrası mektup yasağıyla birlikte kitap yasağı da getirilmiş, kitap sayısı sınırlandırılmış, yalnızca cezaevi kütüphanesinden kitaplar tutuklu ve hükümlülere sağlanmaktadır.
- 42 uluslararası sanatçının üretimleriyle "göç" olgusuna odaklanan Çanakkale Bienali, AKP milletvekili Bülent Turan'ın girişimleriyle iptal edildi.

- Merkezi Mardin’de bulunan Dramatik Sanatlar Eğitim ve Araştırma Derneği (DRASED) kapatıldı.
- Batman Belediyesi bünyesinde 3 yıldır faaliyet yürüten Şehir Tiyatrosu Müdürlüğü, kayyım tarafından hiçbir gerekçe gösterilmeden feshedildi.
- Türkiye, yaratıcı Avrupa projelerinden ayrılma kararı aldı.
- Evrensel Kültür Dergisi, Tîroj ve Özgürlük Dünyası’nın da bulunduğu 3 dergi hakkında kapatma kararı çıktı ve kapatılan dergilerin mallarına el konuldu.
- İstanbul Tophane’de 21 kadın sanatçının çalışmalarından oluşan “Kuytu” adlı sergi, “Bu mahallede kadınlı erkekli içki içemezsiniz” diyen “mahalleli” bir grup tarafından küfür ve hakaretler eşliğinde basıldı.
- Yönetmenliğini ve senaristliğini Muhammed Arslan’ın yaptığı Diyarbakır 5 No’lu Cezaevinde 12 Eylül askeri darbesinde yaşananları konu alan ‘Kanlı Postal’ adlı sinema filmi, Diyarbakır’da salon bulamadı.
- Kertenkele dizisinde sezonun ilk günleriyle birlikte yapımcı firma 20’ye yakın çalışanını işten çıkardı.
- Kadıköy Mühürdar’da bulunan Haldun Taner’in büstü parçalandı.

KASIM – ARALIK

- Levent Üzümcü’nün oyununa Artvin Üniversitesi ve Artvin Valiliği salon vermedi.
- Aralarında Devlet Tiyatroları’nda dramaturg olarak çalışan Eren Aysan’ın bulunduğu 4 Kültür Bakanlığı çalışanı açığa alındı. Daha sonra Eren Aysan görevine iade edildi.
- Kültür ve Turizm Bakanı Nabi Avcı, İstanbul’daki Atatürk Kültür Merkezi binasına ilişkin olarak; AKM binasının bir sembol olarak görülmesinin anlaşılabilir olmadığını söyledi.
- Ankara Üniversitesi DTCF’de dekan, kampüse enstrümanla girmeyi yasakladı, sokulmak istenen enstrümana ziyaretçi kartı çıkarıldı.
- İzmir Ahmet Adnan Saygun Sanat Merkezinde Sanatçı Fazıl Say’ın konserine satırlı saldırı düzenlendi.
- Muzaffer İzgü’nün “Üç Kuruşluk Diktatör” oyununu sahneleyen Ankara Birlik Tiyatrosuna, soruşturma açıldı.
- Gazete manşetlerinde yandaş medyanın sanatçılara saldırıları aralık ayında da sürdü.
- Sabah Gazetesi manşetinden, Mustafa Altıoklar, Bülent Emrah Parlak, Cem Mumcu, Şehrazat, Levent Üzümcü ve Ceren Moray’a “Türkiye düşmanları” diyerek fotoğraflarını yayımladı.
- İzmir Yenikapı Tiyatrosu ve Antakya ve İzmir Ayışığı Sanat Merkezi son KHK’yle birlikte mühürlendi.

TOPLUMSAL MUHALEFETE VE SİYASİ FAALİYETLERE YÖNELİK BASKILAR, DAVALAR

- Türkiye Kürt sorunu ekseninde artan şiddet ve baskı ortamının esirini haline geldi. Özellikle merkezinde Kürt sorunu ve Kürt siyasetçilerin olduğu yoğun bir gözaltı ve tutuklama furyası yaşandı.
- Sokağa çıkma yasağının ilan edildiği kent merkezlerinde temel insan hakları ve özgürlükler ekseninde sivil yurttaşların can ve mal güvenliği şiddet ve çatışma ortamında güvenlik güçleri ve terör örgütünün arasına sıkıştı.
- Bu süreçte artan protesto ve gösteriler, sivil itaatsizlik eylemleri ve toplantılar öncesinde ve sonrasında yoğun bir biçimde gözaltı ve tutuklamayla karşılık buldu.
- Toplumsal muhalefetin tüm unsurlarının her türlü barışçıl eylem ve etkinliği yoğun bir biçimde şiddet ve gözaltı ile sonlandırıldı.
- Üniversite öğrencilerinden kadınlara, çevrecilerden işçi ve memurlara geniş bir yelpazede kolluk ve yargı iktidarın bir parçası gibi hareket etti.
- Toplumsal gösterilerde 219'u çocuk 2581 kişi kolluk kuvvetleri tarafından şiddet gördü.

OCAK-ŞUBAT

- İzmir'de Valilik kararıyla son dakikada yasaklanan Grup Yorum konseri öncesinde 45 kişi gözaltına alındı.
- 24. Dönem CHP Tunceli Milletvekili Hüseyin Aygün'e TCK'nin 125. maddesi ve 216. maddesi uyarınca toplam 1 yıl 11 ay hapis cezası verildi.
- Diyarbakır, Mardin, Van Büyükşehir Belediye Başkanları hakkında davalar açıldı. Artvin Cerattepe'de maden protestosuna polis sert müdahalede bulundu.

MART - NİSAN

- Bursa'da işten çıkarılan arkadaşları için eylem yaptıkları gerekçesiyle Renault otomotiv fabrikası işçilerinin evlerine 2 Mart 2016'da düzenlenen baskınla 22 kişi gözaltına alındı.
- İstanbul'da 30 Mart 2016'da Çağlayan Adliyesi önünde Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) üyesi 22 avukat hakkında açılan davanın duruşması öncesinde basın açıklaması yapmak isteyen avukatlara polisin müdahalesi sırasında darp edilen Avukat Zeycan Balcı'nın belinde kırık tespit edildi.
- Kahramanmaraş'ın Pazarcık İlçesi'nde Alevi inancına bağlı kişilerin yoğun olarak yaşadığı Terolar bölgesinde yapılması planlanan mülteci kampına karşı 3 Nisan 2016'da düzenlenen eyleme saldıran askerin kullandığı gaz bombasından etkilenerek hastaneye kaldırılan Mor Ali Kabayel (82) yaşamını yitirdi.
- Ankara'da Ankaragücü ile Amedspor futbol takımları arasında oynanan karşılaşmayı izlemek için gelen Amedspor yöneticisi 5 kişi maçın sona ermesinin ardından buldukları protokol tribününde Ankaragücü takımının yöneticilerinin ve taraftarlarının saldırısına ve linç girişimine maruz kaldı. Amedspor'un bir yöneticisinin merdivenlerden atıldığı saldırıda yaralanan 5 kişi de hastaneye kaldırıldı.

MAYIS – HAZİRAN- TEMMUZ

- CHP'nin Güvenpark'tan Anıtkabir'e yapmak istediği 19 Mayıs yürüyüşü Ankara Valiliği tarafından "güvenlik" gerekçesiyle yasaklandı.
- 27 Mayıs 2016'da twitter hesaplarından açıklama yapan Şırnak'ta görevli özel harekât ekipleri DBP İl Örgütü yöneticisi Hurşit Külter'i gözaltına aldıklarını iddia etti. Hurşit Külter'den o günden beri haber alınamıyor.
- Kahramanmaraş Valiliği 2 Haziran 2016'da yaptığı açıklamayla sığınmacı kampı yapılması planlanan Alevi yerleşimi Sivricehüyük Köyü sınırları içerisinde tüm eylem, toplantı, basın açıklaması gibi etkinliklerin yasaklandığını duyurdu.
- Özgür Gündem Gazetesi ile dayanışmak için başlatılan nöbetçi genel yayın yönetmenliği kampanyasına katılan 37 kişi hakkında başlatılan soruşturma kapsamında 20 Haziran 2016'da ifade vermeye giden 7 kişiden TİHV Başkanı Şebnem Korur Fincancı, Erol Önderoğlu ve Ahmet Nesin çıkarıldıkları mahkeme tarafından "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları", "suçu ve suçluyu övdükleri" ve "halkı suç işlemeye tahrik ettikleri" iddialarıyla aynı gün tutuklandı.
- Van'ın Bahçesaray İlçesi'nde Merkez Mahallesi Muhtarı Cemal Taygun ile Güneyyamaç Mahallesi Muhtarı Zekeriya İstemiş ve Elmayaka Mahallesi Muhtarı Şevket Şahin, haklarında "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalafet etmek" suçundan dava açılması gerekçe gösterilerek 10 Temmuz 2016'da Bahçesaray Kaymakamlığı tarafından görevlerinden alınarak yerlerine kayyım atandı. Daha önce yine Van'da aynı gerekçeyle 3 muhtar daha görevinden alınmıştı.
- Mardin'in Mazıdağı İlçesi'nin Eş Belediye Başkanları Necla Yıldırım ve Ali Özkan, İçişleri Bakanlığı'nın kararı ile 14 Temmuz 2016'da görevden uzaklaştırıldı.

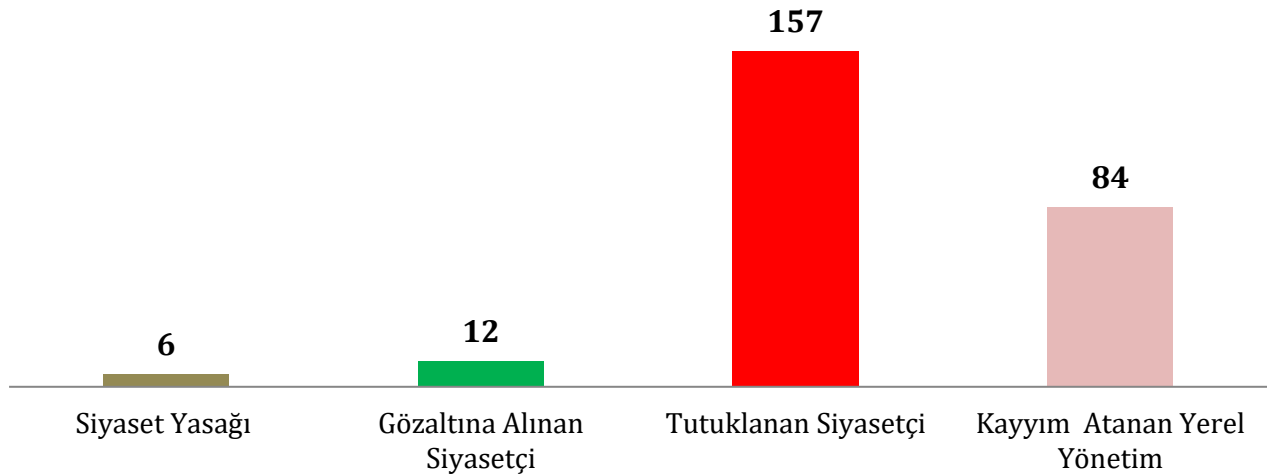
KASIM

- Van'ın Çaldıran İlçesi'nde 1 Kasım 2016'da Belediye Eşbaşkanı Suna Atabay polisler tarafından gözaltına alındı. Suna Atabay 2 Kasım 2016'da "yasadışı örgüt üyeliğiyle" suçlanarak tutuklandı.
- Malatya'da 2 Kasım 2016'da Ezilenlerin Sosyalist Partisi'ne (ESP) yönelik operasyonda ESP İl Örgütü Başkanı Mehmet Keleş'in de olduğu 6 kişi gözaltına alındı.
- Bitlis'in Ahlat İlçesi'ne bağlı Ovakışla Beldesi'nde düzenlenen operasyon nedeniyle 22 gündür gözaltında tutulan Ovakışla Belediyesi eşbaşkanları Ahmet Demir ve Servin Karakoç ile 2 belediye meclis üyesi, 2 Kasım 2016'da çıkarıldıkları mahkemeye "yasadışı örgüt üyesi olmakla" suçlanarak tutuklandı.
- Diyarbakır, Şırnak, Hakkâri, Bingöl savcılıkları 4 Kasım 2016'da eşzamanlı operasyon başlatarak HDP Eş Genel Başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ'ın da olduğu HDP milletvekili 15 kişi hakkında gözaltı kararı çıkarttı. Bu kapsamda Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ, İdris Baluken, Selma Irmak, Gülser Yıldırım, Nursel Aydoğan, Ferhat Encü, Abdullah Zeydan, Leyla Birlik, Sırrı Süreyya Önder, Ziya Pir, İmam Taşçier gözaltına alındı. Aynı gün savcılıklara ve mahkemelere sevk edilen milletvekillerinden Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ, İdris Baluken, Selma Irmak, Gülser Yıldırım, Nursel Aydoğan, Ferhat Encü, Abdullah Zeydan, Leyla Birlik "yasadışı örgüt üyesi/yöneticisi olmak ve propagandası

yapmak”, “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası’na muhalefet etmek”, “devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğü bozmaya çalışmak”, “devleti, hükümeti, askeri aşağılamak”, “askeri yasak bölgelere girmek” gibi iddialarla tutuklandılar.

- Tutuklama kararları üzerine HDP 6 Kasım 2016’da yaptığı açıklamayla TBMM Genel Kurul ve komisyon çalışmalarından çekildiğini duyurdu.
- DBP üyesi 84 belediye eş başkanı görevden alındı, belediyelere kayyım atandı, 83 belediye eş başkanı ile HDP il ve ilçe eş başkanlarından 135 kişi tutuklandı.
- Muş’ta gözaltına alınan Varto Belediyesi Eş Genel Başkanı Sabite Ekinci 9 Kasım 2016’da “yasadışı örgüt üyesi olduğu” iddiasıyla tutuklandı. Belediyeye ise Varto Kaymakamı Mehmet Nuri Çetin kayyım olarak atandı.
- Iğdır’da 11 Kasım 2016’da polis ekipleri DBP ve HDP il yöneticisi 4 kişiyi gözaltına aldı.
- Ankara’da 11 Kasım 2016’da ev baskınları düzenleyen polis ekipleri HDP’nin milletvekili veya grup danışmanı 5 kişiyi gözaltına aldı.

Siyasilere Gözaltı, Tutuklama, Yasaklama Kayyım Atanan Yerel Yönetimler

**2016 yılında 6 Siyasetçiye Yasak Geldi. 12 Siyasetçiye Gözaltına Alındı.
157 Siyasetçi Tutuklandı. 84 Yerel Yönetime Kayyım Atandı.**

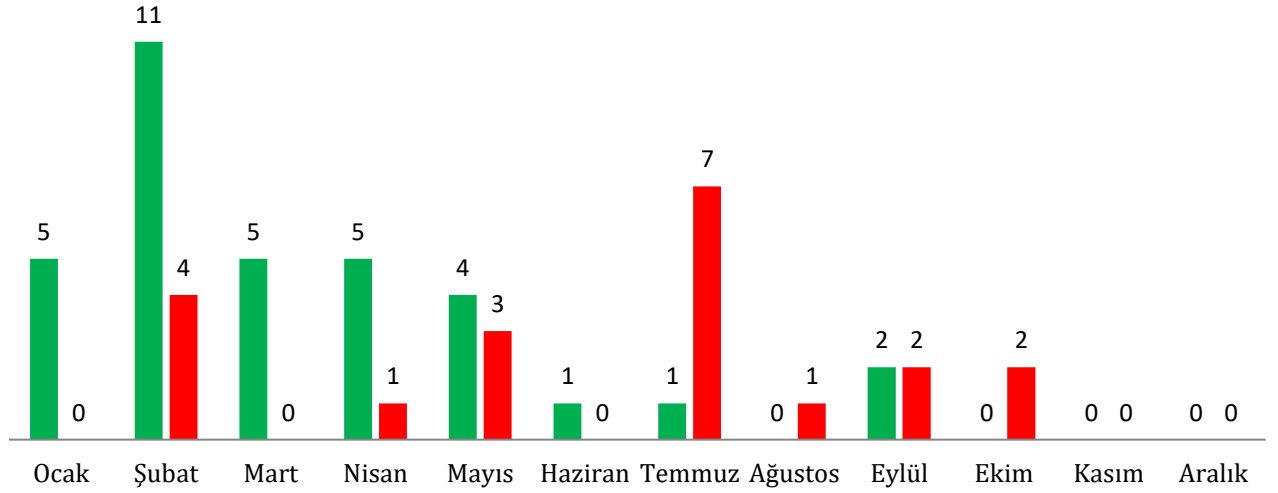
POLİS KURŞUNUYLA, GAZ BOMBASIYLA, TOMA'YLA YARALANMA, ÖLÜM VE İŞKENCE İDDİALARI

- İşkencenin ve diğer zalimane, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelelerin anayasa ve yasalarla yasaklanmış olmasına rağmen, resmi görevlilerin bazıları bu yöntemleri kullanmaya devam etti. 14'ü çocuk olmak üzere 830 kişi gözaltında işkence ve kötü muamele gördü.
- Özellikle güvenlik güçleriyle terör örgütü PKK arasında çatışmaların sık yaşandığı dönem ve bölgelerde işkence iddialarında artış görüldü.
- En az 195 kişi güvenlik görevlileri tarafından işkenceye maruz bırakıldığı için savcılıklara suç duyurusunda bulundu ve ya insan hakları kuruluşlarına başvurdu.
- Güvenlik güçleri ülkenin çeşitli bölgelerinde kimi zaman protestocuları dağıtmak için orantısız güç kullandı. Sergilenen bu orantısız güç kullanımı sık sık yaralanmalara ve ölümlere sebebiyet verdi. Güvenlik görevlilerinin orantısız güç kullanmasından dolayı en az 85 kişi yaralandı ve en az 11 kişi yaşamını yitirdi.
- İstanbul'un Sarıyer İlçesi'ne bağlı Küçükarmutlu Mahallesi'nde 20 Şubat 2016'da, Yılmaz Öztürk (20) karakola bombalı saldırı düzenlediği iddiasıyla polisin açtığı ateş sonucu vurularak öldürüldü. Ailenin avukatları ise Yılmaz Öztürk'ün vurulduğu yer ile karakol arasında 700 metre olduğunu ve polisin, elinde poşet olduğu gerekçesiyle Yılmaz Öztürk'e ateş ettiğini açıkladılar.
- Kahramanmaraş'ın Pazarcık İlçesi'nde Alevi inancına bağlı kişilerin yoğun olarak yaşadığı Terolar bölgesinde yapılması planlanan mülteci kampına karşı 3 Nisan 2016'da düzenlenen eyleme saldıran askerin kullandığı gaz bombasından etkilenerek hastaneye kaldırılan Mor Ali Kabayel (82) yaşamını yitirdi.
- Cizre'nin Cudi Mahallesi'nde bir binanın bodrumunda mahsur kalan ve 30 Ocak 2016'da yaşamını yitirdiği öğrenilen Sultan İrmak'ın (16) cenazesi, DNA eşleşmesinin sonuçlanması üzerine Silopi Kimsesizler Mezarlığı'ndan ailesi tarafından alınarak Silvan'da defnedildi.
- Sokağa çıkma yasağının ve operasyonların devam ettiği dönemde Şırnak'ta çıkan çatışmalarda ölen YPS üyesi 1 kadın ve 4 erkeğe ait cenazeler kimliklerinin tespit edilememesi üzerine 27 Temmuz 2016'da kimsesizler mezarlığına defnedildi.
- Van'ın İpekyolu İlçesi'ne bağlı Xaçort Mahallesi'nde 24 Temmuz 2016'da çıkan çatışma nedeniyle kurşunların isabet ettiği 1 sivil öldü, 2 sivil de yaralandı.
- Van'ın İpekyolu İlçesi'nde 24 Temmuz 2016'da İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün önünde hareket halindeki kirpi tipi zırhlı aracın çarpması sonucu yaşamını yitiren Taha Kılıç (4) yaşamını yitirdi.
- Diyarbakır'ın Silvan İlçesi'nde 25 Temmuz 2016'da Batman karayolu üzerinde bulunan Malabadi Jandarma Karakolu yakınlarında sivil bir araca jandarma ekiplerinin ateş açması sonucu Ferhat Teter (24) vurularak yaralandı.
- Şanlıurfa'da 23 Temmuz 2016'da gözaltına alınan Mehmet Ali Genç ve Metin Kösemen gözaltına alındıkları ve 5 gündür sistematik şekilde işkence yapıldığını duyurdular.
- Van'ın İpekyolu İlçesi'nde bir eve baskın düzenleyen özel harekât timlerinin ateş açması sonucu bir başka evin bahçesinde otururken başından vurularak ağır yaralanan Mustafa Duman (18) tedavi gördüğü hastanede 6 Eylül 2016'da yaşamını yitirdi.

- Tunceli’de 6 Eylül 2016’da Seyit Rıza Meydanı’nda karşıdan karşıya geçmeye çalışan Naciye Özdemir (71), zırhlı bir polis aracının çarptıktan sonra bir süre sürüklemesi sonucu yaşamını yitirdi.
- Hakkâri’nin Yüksekova İlçesi’nde 9 Ekim 2016’da, zırhlı polis aracından dükkânlarının önünde oturanlara ateş açılması sonucu Serhat Buldan (16), Nejdet İşözü (27), Aydın Tümen ile Rahmi Safhal vurularak yaşamını yitirdi. Açılan ateş sonucu 2 kişi de yaralandı

Polisin Yaraladıkları ve Öldürdükleri Şüpheli Asker Ölümleri

■ Polis Yaralaması ■ Polis Öldürmesi

2016 yılında Polis 34 kişiyi yaraladı, 20 kişiyi öldürdü.

CEZAEVİNDE ÖLÜM, ŞÜPHELİ ASKER ÖLÜMÜ, FAİLİ MEÇHUL, ZORLA KAYBEDİLME

- Adli mahkumların kalabalık koşullara, siyasi mahkumların tecritte temel insan haklarından mahrum koşullara mahkumiyeti devam etti.
- Hasta tutsaklarla ilgili idarenin isteksizliği, bürokratik güçlükleri cezaevi koşullarında ağır hasta olan mahkumların ölümlerine, hasta mahkumların hastalıklarının ağırlaşmasına sebebiyet verdi.
- Cezaevlerinde sürgün, hücre cezası artarak devam etti. Buna karşılık cezaevi isyanlarıyla karşılaşıldı. Yıl içinde “intihar” ile cezaevindeki mahkum ölümleri açıklandı.
- Hasta mahkumların tedavi koşullarına erişmemelerinden kaynaklı ölümler oldu. Siyasi veya idare tutumunu protesto etmek amacıyla mahkumların kendilerini yaktıkları durumlar kaydedildi.
- En az 12 mahkumun tedaviye erişemediği veya intihar sebebiyle öldüğü açıklandı.
- Cezaevlerinde 1348 kişi işkence ve kötü muamele gördü.
- Cezaevlerinde 1015 sağlık hakkı, 204 haberleşme hakkı ihlal edildi, 533 disiplin cezası verildi, 2 bin 227 bin sevk uygulaması yaşandı.
- 1 Kasım 2016 itibariyle cezaevlerinde toplam 197 bin 297 tutuklu ve hükümlü varken, şu anda 200 bin civarında tutuklu ve hükümlü bulunuyor.
- 2016 yılında cezaevlerinde intihar, işkence, kötü muamele, kaza, ihmal, hastalık ve mahkumlar arası kavga gibi nedenlerle en az 35 kişi hayatını kaybetti.
- Tespit edilebildiği kadarıyla 331’i ağır olmak üzere 926 hasta tutuklu var.
- Kışlalarda da şüpheli ölümler devam etti. Ölümler ağırlıklı olarak kaza ve ya intihar ile açıklandı.
- En az 10 asker şüpheli bir biçimde yaşamını yitirdi.
- 90’ların en önemli toplumsal travmalarından olan faili meçhul cinayetler ve zorla kaybetmeler son bulmadı. Ocak’ta 3 kişi, Nisan’da 1 kişi, Mayıs’ta 2 kişi olmak üzere en az 6 faili meçhul cinayet kaydedildi.

NİSAN - MAYIS

- 160 kişi kapasiteli Kocabaş (Denizli) D Tipi Cezaevi’nde 520 kişi kalmasına tepki gösteren mahkumlar 9 Nisan 2016’da yatakları ateşe vererek isyan etti. İtfaiyenin müdahale ettiği olay nedeniyle ölen veya yaralanan olmadığı bildirildi.
- İzmir Milletvekilimiz Tuncay Özkan’ın, 2008-2014 yılları arasında tutulduğu İstanbul’daki Silivri L Tipi Cezaevi’nde yiyeceklerine konulan zehir ve radyoaktif maddeler nedeniyle 3’te 1 oranında hasar gören karaciğerine Almanya’da kök hücre tedavisine başlandığı 2 Mayıs 2016’da öğrenildi. Tuncay Özkan’ın karaciğerinde radyasyon ve böcek öldürücü DDT’ye rastlandı.
- Şırnak’ta 17 Mayıs 2017 tarihinden beri Hurşit Gülter’e ulaşamıyor. Son telefon mesajlaşmaları, güvenlik güçlerinin twitter paylaşımları ve ailesinin iddiasına göre Hurşit Gülter, gözaltında zorla kaybedildi. Emniyet ve Jandarma Hurşit Gülter’in gözaltına alınmadığını ve kendilerinde bulunmadığını söylüyor.

TEMMUZ

- Şanlıurfa'da Harran İlçe Jandarma Komutanlığına zorunlu askerlik hizmetini yapan Mardin nüfusuna kayıtlı er Murat Gözal bir başka erin silahından "yanlışlıkla" çıkan kurşun nedeniyle vurularak kaldırıldığı hastanede 11 gün sonra 1 Temmuz 2016'da öldü.
- Şırnak'ta Çakırsöğüt 1. Jandarma Komando Tugayı'nda zorunlu askerlik hizmetini yapan Erzurum nüfusuna kayıtlı Muhammet Duman'ın yine bir başka askerin silahından çıkan kurşunla "yanlışlıkla" sırtından vurularak öldürüldüğü 1 Temmuz 2016'da öğrenildi.
- Edirne F Tipi Cezaevi'nde tutulan Ceyhun S. adlı mahpusun tutuldupu tek kişilik koğuştta 6 Temmuz 2016'da kendini asarak intihar ettiğı iddia edildi.
- İstanbul'da bir işyerinden 20 TL çaldığı iddiasıyla tutuklanan % 75 zihinsel engelli M.Y.'nin 12 gün tutuklu kaldığı Silivri L Tipi Cezaevi'ndeki koğuştta kendisine verilen görevleri yerine getirmediğı gerekçesiyle diğler mahpuslar tarafından darp edildiğı, üzerine kaynar su döküldüğü, gardiyanların ailesinin gönderdiği ilâçları vermemesi nedeniyle epilepsi krizi geçirdiğı 8 Temmuz 2016'da öğrenildi.
- Adıyaman E Tipi Cezaevi'nde tutulan Aydın İpkin (37) adlı mahpusun 14 Temmuz 2016'da kendini asarak intihar ettiğı iddia edildi.
- Siirt E Tipi Cezaevi'nde tutulan İbrahim Özlü (23) 14 Temmuz 2016'da koğuştunda boğazı kesili halde ağır yaralı bulundu.
- Askeri operasyonları ve tutuklamaları protesto etmek için 28 Nisan 2016'da tutulduğı Edirne F Tipi Cezaevi'nde bedenini yakma eylemi yapan Mehmet Yamaç'ın durumunun kötüleştiğı 19 Temmuz 2016'da öğrenildi. Vücudunda dördüncü dereceden yanık bulunmasına rağmen tedavisinin engellendiğı belirten ailesi, Mehmet Yamaç'ın vücudundaki yanıkların bulaşık teliyle temizlendiğini ileri sürdü.
- Tunceli'de 24 Temmuz 2016'da ev baskınları düzenleyen polis ekiplerinin gözaltına aldığı aralarında ETHA muhabiri Ezgi Özer'in de olduğı 13 kişinin tutuldukları Terörle Mücadele Şubesi'nde darp edildikleri yapılan basın açıklamasıyla öğrenildi.
- Van'ın İpekyolu İlçesi'nde evlerine düzenlenen baskınla gözaltına alınan B.I. (15-erkek) ile ağabeyi Ozan I.'nın (19) gözaltında işkenceye maruz kaldıkları 27 Temmuz 2016'da öğrenildi. 2 kişiden Ozan I. "yasadışı örgüt üyesi olduğı" iddiasıyla tutuklandı.
- Sincan (Ankara) F Tipi Cezaevi'nde tutulan Hasan Hayri Alp adlı mahpusun 19 Temmuz 2016'da geçirdiğı kalp krizi sonucu yaşamını yitirdiğı iddia edildi.
- 15 Temmuz 2016'da düzenlenen darbe girişiminde "Anayasal Düzeni Ortadan Kaldırmaya Teşebbüs" suçundan tutuklanan Yarbay İsmail Çakmak'ın Silivri (İstanbul) L Tipi Cezaevi'nde tutuklu bulunduğı koğuştta 23 Temmuz 2016'da kendisini çarşafıyla astığı iddia edildi.

AĞUSTOS

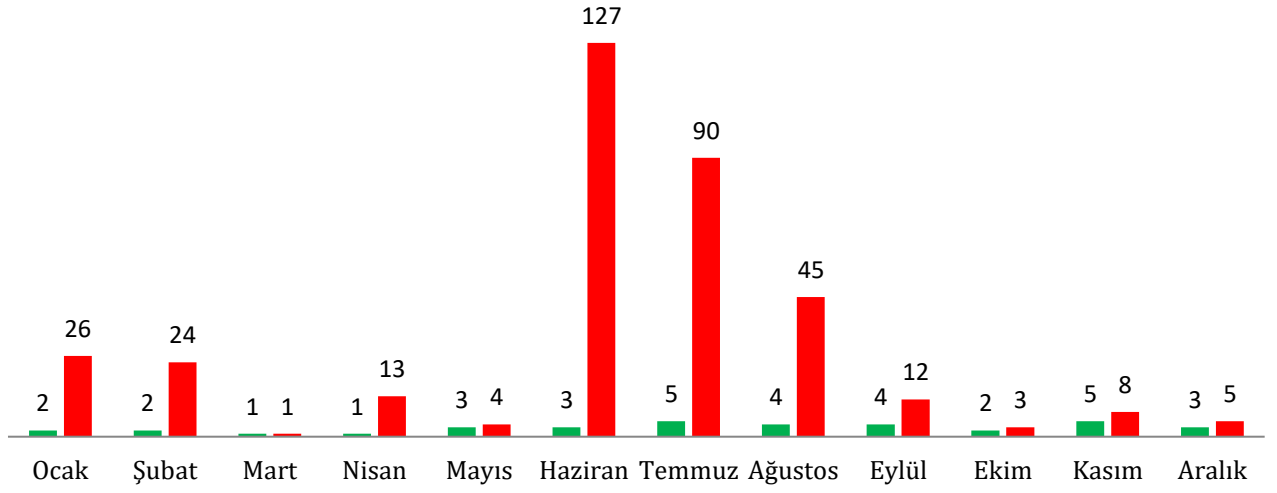
- Şakran (İzmir) Kadın Cezaevi'nde sohbet hakları engellenip görüşçülerine GBT uygulaması yapıldığı için oturma eylemi yapan 10 mahpusun gardiyanlar tarafından darp edildiği 1 Ağustos 2016'da öğrenildi.
- Aydın'ın Didim İlçesi'ndeki Garnizon Komutanlığı'nda zorunlu askerlik hizmetini yapan V.D. (20) adlı erin 4 Ağustos 2016'da nöbet tuttuğu sırada kendisine yemek getiren M.B. (20) adlı eri başından vurarak öldürdüğü iddia edildi.

KASIM

- Zorunlu askerlik hizmetini Bolu T Tipi Cezaevi'nde yapan Samet Can Özyurt (20), 14 Kasım 2016'da cezaevi kulesinde nöbet tutarken silahla vurulmuş olarak bulundu
- Elazığ'daki Karakoçan İlçe Jandarma Komutanlığı'nda zorunlu askerlik hizmetini yapan Kars nüfusuna kayıtlı er Adem Karaçöp'ün (20) 1 Kasım 2016'da tüfekle kendini vurarak intihar ettiği iddia edildi.

Cezaevinde İşkence ve Ölümler

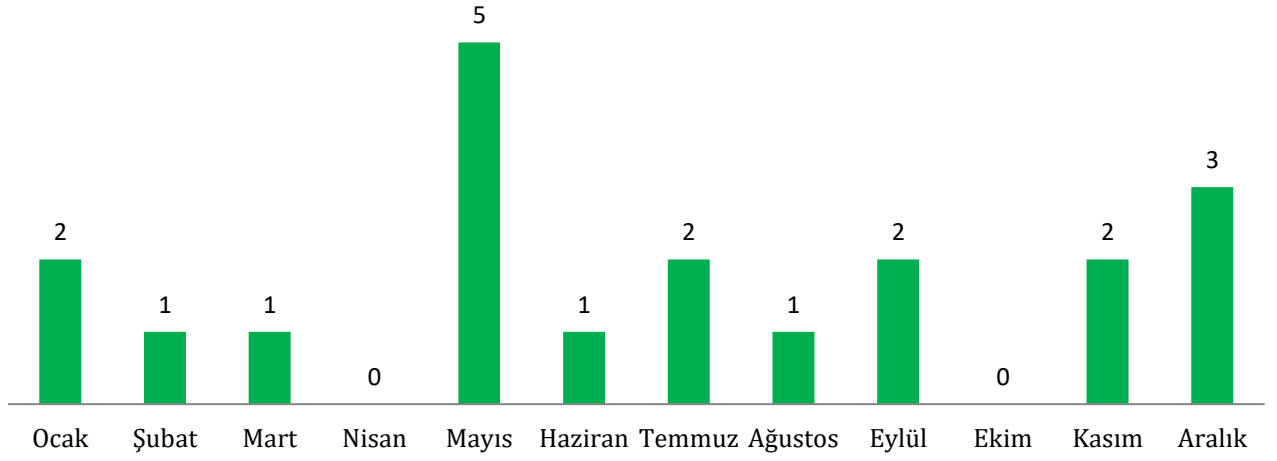
■ Cezaevinde Ölüm ■ Cezaevinde İşkence

**2016 yılında Cezaevlerinde en az 358 işkence vakası oldu.
Cezaevlerinde 35 kişi öldü.**

Şüpheli Asker Ölümleri

■ Şüpheli Asker Ölümü

2016 yılında şüpheli asker ölümleri sayısı 20.

YURTTAŞLARA YÖNELİK BOMBALI EYLEMLER KATLIAMLAR

2016 yılında insanların yaşam hakkını elinden alan 18'i canlı bomba, 10'u uzaktan kumandalı bomba ve 3'ü de füze ile katliamlar gerçekleştirildi. 12'si terör örgütü PKK, 9'u terör örgütü TAK, ve 10'u IŞİD tarafından gerçekleştirildi. Bu katliamlarda toplam **373 yurttaşımız öldü. 1806 yurttaş da yaralandı.**

OCAK

12 Ocak 2016: Sultanahmet Meydanı'nda Alman turist kafilesini hedef alan canlı bomba saldırısında **12 kişi katledildi. 14 kişi yaralandı.** Saldırıyı **IŞİD** gerçekleştirdi.

13 Ocak 2016: Diyarbakır'ın Çınar ilçesindeki emniyet binası önünde bomba yüklü araç infilak ettirildi. Roketatar ve uzun namlulu silahlarla desteklenen saldırıda **1'i polis 3'ü çocuk 5 sivil katledildi. 40 kişi de yaralandı.** Saldırıyı **PKK** üstlendi.

ŞUBAT

17 Şubat 2016: Ankara Devlet Mahallesi'nde askeri servis araçları, bomba yüklü araçla hedef alındı. **29 kişi katledildi, 80 kişi yaralandı.** Saldırı YPG ile ilişkilendirildi, **TAK** tarafından üstlenildi.

MART

4 Mar 2016: Mardin'in Nusaybin ilçesindeki Bölge Trafik Şube Müdürlüğü ile bitişiğinde bulunan **lojmanlara** bu sabah yapılan bombalı saldırıda **2 polis hayatını kaybetti, 35 kişi yaralandı.** Saldırı **PKK** tarafından üstlenildi.

13 Mart 2016: Ankara Kızılay'da bomba yüklü araçla, otobüs bekleyenler hedef alındı. **37 kişi katledildi 125 kişi yaralandı.** Saldırıyı **TAK** üstlendi.

19 Mart 2016: İstiklal Caddesi üzerinde turist kafilesi canlı bomba tarafından hedef alındı. **4 kişi katledildi, 36 kişi yaralandı.** Saldırı **IŞİD** ile ilişkilendirildi.

31 Mart 2016: Diyarbakır'da, Şanlıurfa karayolu üzerindeki Otogar Mevkii'nde polis servis aracını hedef alan bombalı saldırıda **7 polis hayatını kaybetti. 26 kişi yaralandı.** Saldırıyı **PKK** Üstlendi.

NİSAN

24-26 Nisan 2016: Suriye tarafından Kilis'e atılan Katyuşa füzelerinin patlaması ile **15 kişi öldü. 26 kişi yaralandı.**

26 Nisan 2016: Bursa'da Ulu Cami'nin batı kapısında, meydana gelen patlamada **23 kişi yaralandı.** Saldırıyı **TAK** üstlendi.

27 Nisan 2016: Bursa Ulu Camii önündeki canlı bomba saldırısında, canlı bombanın kendisi hayatını kaybederken **13 kişi yaralandı.** Saldırıyı **TAK** üstlendi.

MAYIS

1 Mayıs 2016: Gaziantep'te Emniyet Müdürlüğü'ne düzenlenen bombalı saldırıda **2 kişi öldü. 22 kişi yaralandı.** Saldırıyı **PKK** üstlendi.

2 Mayıs 2016: Suriye tarafından Kilis'e atılan füze ile **1 kişi öldü. 10 kişi yaralandı.**

10 Mayıs 2016: Diyarbakır'ın Bağlar ilçesinde polis midibüsüne düzenlenen bombalı saldırıda **3 kişi öldü, 45 kişi de yaralandı.** Saldırıyı **TAK** üstlendi.

12 Mayıs 2016: Diyarbakır'ın Sur ilçesine bağlı Dürümlü köyünde patlayıcı yüklü kamyon infilak etti. Patlamada **4 kişi katledilirken, 23 kişi de yaralandı.** Saldırıyı **PKK** üstlendi.

27 Mayıs 2016: Suriye tarafından Kilis'e atılan füze **5 kişi yaralandı.**

HAZİRAN

7 Haziran 2016: İstanbul Vezneciler'de bomba yüklü araçla düzenlenen saldırı sonrası **12 kişi katledildi, 36 kişi yaralandı.** Saldırıyı **TAK** üstlendi.

8 Haziran 2016: Mardin Valiliği, Midyat İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne bomba yüklü araçla yapılan terör saldırısında **5 kişi öldü. 51 kişi yaralandı.** Saldırıyı **PKK** üstlendi.

12 Haziran 2016: İstanbul'un Beyazıt semtinde bir polis aracının geçişi sırasında gerçekleşen bombalı saldırıda 7'si polis, 4'ü sivil **11 kişi hayatını kaybetti, 36 kişi de yaralandı.**

28 Haziran 2016: İstanbul Atatürk Havalimanı Dış Hatlar Terminali girişinde yaşanan silahlı çatışma sonrası **3 farklı canlı bomba eylemcisinin** patlattığı bombalar neticesinde **45 kişi katledildi, 239 kişi yaralandı.** Saldırıyı **İŞİD** gerçekleştirdi.

AĞUSTOS

10 Ağustos 2016: Mardin'in Kızıltepe ilçesindeki patlama sonucunda **4 kişi öldürüldü. 15'i sivil 20 kişi yaralandı.** Saldırıyı **PKK** üstlendi.

15 Ağustos 2016: Diyarbakır'ın Şükürlü köyü mevkiinde meydana gelen patlamada, **8 kişi öldürüldü ve 44 kişi yaralandı.** Saldırıyı **HPG** üstlendi.

17 Ağustos 2016: Van'da İskele Caddesi üzerinde polis evi ile polis merkezinin bulunduğu bölgede bomba yüklü aracın patlamsı sonucu **3 kişi öldü ve 73 kişi yaralandı.** Saldırıyı **PKK** üstlendi.

18 Ağustos 2016: Elazığ Valiliği, Emniyet Müdürlüğü önünde meydana gelen patlamada **3 polisin şehit oldu. 170 kişi yaralandı.** Saldırıyı **PKK** üstlendi.

20 Ağustos 2016: Gaziantep'te **İŞİD** bir düğüne intihar eylemi düzenledi. Kimliği belirlenemeyen fakat çocuk yaşlarda olduğu tahmin edilen eylemcinin bir bebek arabasına koyduğu bombayı patlatması sonucu **29'u çocuk 57 kişi katledildi, 91 kişi de yaralandı.**

26 Ağustos 2016: Cizre İlçe **Emniyet** Müdürlüğü Çevik Kuvvet Grup Amirliği'ne teröristler tarafından bomba yüklü kamyonla düzenlenen saldırı da **11 polis şehit oldu. 78 kişi yaralandı.**

EYLÜL

12 Eylül 2016: Van'daki AKP il başkanlığı binası yakınında gerçekleşen patlamada **53 kişi yaralandı.** Saldırıyı **PKK'nın** silahlı kanadı **HPG** üstlendi.

EKİM

6 Ekim 2016: İstanbul'un Yenibosna İlçesi'nde 75. Yıl Polis Karakolu yakınlarına bırakılan bombanın patlatılması sonucu **10 sivil yaralandı.** Saldırıyı **TAK** üstlendi.

KASIM

4 Kasım 2016: Diyarbakır'ın Bağlar İlçesi'nde Terörle Mücadele ve Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü'nün içerisinde bulunduğu eski emniyet müdürlüğü binasına bomba yüklü araçla saldırı düzenlendi. Patlamada **2'si polis 12 kişi katledildi. 105 kişi de yaralandı.** Patlamayı hem **İŞİD** hem de **TAK** adlı örgütler üstlendi.

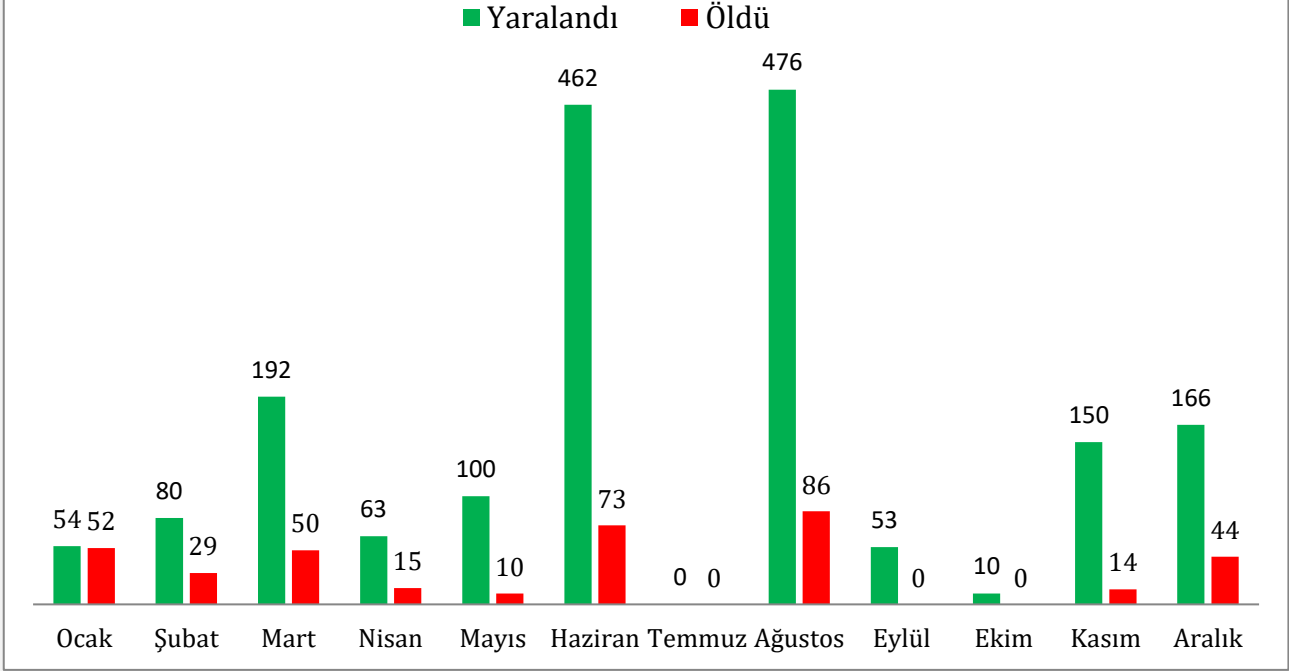
11 Kasım 2016: Mardin'in Derik kaymakamlık binasında gerçekleştirilen bombalı saldırıda kaymakam Muhammed Safitürk hayatını kaybetti, **2 kişi yaralandı.** Saldırıyı **YPS** üstlendi.

24 Kasım 2016: Adana valiliği otoparkında patlatılan bomba ile **2 kişi katledildi. 33 kişi yaralandı.** Saldırıyı **TAK** üstlendi.

ARALIK

11 Aralık 2016: İstanbul Dolmabahçe'de bulunan Vodafone Arena Stadı yakınlarında düzenlenen iki ayrı bombalı saldırıda, **36'sı emniyet mensubu, 8'i sivil en az 44 kişi öldürüldü. 166 kişi de yaralandı.** Saldırıyı, **TAK** örgütü üstlendi.

Bombalı Eylemler

**Yurttaşlara Yönelik Bombalı Eylemler Katliamlar Nedeniyle
Öldürelenlerin Sayısı: 372 kişi
Yaralananların Sayısı: 1 876 kişi**

SOKAĞA ÇIKMA YASAKLARI SÜRESİNCE YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

- Kürt sorununda 24 Temmuz 2015 tarihinden beri silahlı çatışmalar yeniden başladı.
- Güneydoğu kentlerindeki çeşitli mahalle ve sokaklarda terör örgütü mensuplarının oluşturduğu hendek ve barikatların kaldırılmasına yönelik ilan edilen sokağa çıkma yasakları başta yaşam hakkı olmak üzere, barınma, eğitim ve sağlık hakkı ihlallerini beraberinde getirdi.
- Yıkılmış mahalleler, terkedilmiş evler görüntüleri eşliğinde Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden savaş fotoğrafları dünyaya yansıdı.
- Bu süreçte Cumhuriyet Halk Partisi milletvekillerinin oluşturduğu heyetler sokağa çıkma yasağı ilan edilen kent merkezlerine çeşitli heyetler gönderdi. Bu incelemeler süresince güvenlik bürokrasisi tarafından milletvekili heyetleri sıkça engellendi.
- Türkiye'de vali ve kaymakamların kararları ile 16 Ağustos 2015'te başlayan bu süreçte TİHV verilerine göre 16 Ağustos 2015 ile 16 Ağustos 2016 tarihleri arasında başta Diyarbakır'da 100 kez, Mardin'de 23 kez, Hakkari'de 19 kez, Şırnak'ta 13 kez, Bitlis'te 4 kez, Batman'da 3 kez, Muş, Bingöl ve Tunceli'de 2 kez, Elazığ'da da 1 kez olmak üzere 10 il ve en az 39 ilçede, resmi olarak tespit edilebilen en az 169 gün süresiz ve gün boyu sokağa çıkma yasağı uygulandı.
- Bu yasaklar nedeniyle 2014 nüfus sayımına göre ilgili ilçelerde yaşadığı bilinen en az 1 milyon 900 bin kişinin en temel yaşam ve sağlık hakları ihlâl edildi.
- Net bir bilgi edinilememekle beraber Sokağa çıkma yasakları uygulanan il ve ilçelerde uygulanan abluka sonucu gerçekleştirilen yıkımların da etkisiyle en az 500 bin insan zorla yerinden edildi, göçe zorlandı.
- TİHV Dokümantasyon Merkezi verilerine göre, ilk sokağa çıkma yasağı ilan edilen tarih olan 16 Ağustos 2015 ile 20 Nisan 2016 tarihleri arasında **en az 321 sivil** sadece resmi sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş zaman dilimleri içerisinde, ilgili çatışma ortamlarında yaşamlarını yitirdi. Bu kişilerden; **79'u çocuk, 71'i kadın ve 30'u 60 yaşın üzerindedir.**
- 504'ü çocuk olmak üzere 13 bin 957 kişi gözaltına alındı. 133'ü çocuk, 3 bin 336 kişi tutuklandı.

TEMMUZ - AĞUSTOS

- Hakkâri Valiliği 11 Temmuz 2016'da yaptığı açıklamayla Şemdinli İlçesi'ne bağlı Öveç köyü ve mezralarında askeri operasyon yapılacağı gerekçesiyle **3 gün** süreyle sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Şırnak Valiliği 13 Temmuz 2016'da yaptığı açıklamayla Uludere İlçesi'ne bağlı Roboski ve Bejûh köylerinde askeri operasyon yapılacağı gerekçesiyle yeni bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Diyarbakır Valiliği 14 Temmuz 2016'da yaptığı açıklamayla Silvan'ın 16 köyünde askeri operasyon yapılacağı gerekçesiyle 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Mardin Valiliği 15 Temmuz 2016'da yaptığı açıklamayla Artuklu, Mazıdağı ve Derik ilçelerinin 22 köyünde askeri operasyon yapılacağı gerekçesiyle 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.

- Hakkâri Valiliği 1-18 ve 24 Ağustos 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Şemdinli ve Yüksekova'da 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Diyarbakır Valiliği 1-2-3-8-24 ve 31 Ağustos 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Lice, Hani, Hazro, Silvan, Kulp'ta 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.

EYLÜL - EKİM

- Diyarbakır Valiliği 9 ve 23 Eylül 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Hani, Kocabey, Hazro, Lice'de 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Hakkâri Valiliği 14-15 ve 18 Eylül 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Şemdinli ve Yüksekova'nın 15 köy ve mahalle ve mezarında 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Diyarbakır Valiliği 1-2-10-17 ve 25 Ekim 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Lice, Hani, Dicle, Kocabey, Hazro, Silvan'nın 81 köy, mahalle ve mezarında 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Hakkâri Valiliği 3 ve 29 Ekim 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Çukurca ve Yüksekova'nın 18 köy, mahalle ve mezarında 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Bitlis Valiliği 12-15 ve 24 Ekim 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Tatvan ve Merkez'de 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Tunceli Valiliği 22 Ekim 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Ovacık'ta 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.

KASIM - ARALIK

- Tunceli Valiliği 9 Kasım 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Ovacık'ta 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Diyarbakır Valiliği 12-13-14 ve 28 Kasım 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Lice, Hani, Dicle, Hazro ve Silvan'nın 44 köy, mahalle ve mezarında 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Mardin Valiliği 29 Kasım 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Nusaybin'de 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Diyarbakır Valiliği 18 ve 28 Aralık 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Kocaköy, Lice, Hani, Hazro ve Silvan'nın 32 köy, mahalle ve mezarında 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Mardin Valiliği 20 ve Aralık 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Nusaybin'de 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.
- Bitlis Valiliği 20 Aralık 2016 tarihlerinde yaptığı açıklamayla Tatvan'da 2. bir duyuruya kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildiğini duyurdu.

BARIŞ İÇİN AKADEMİSYENLER

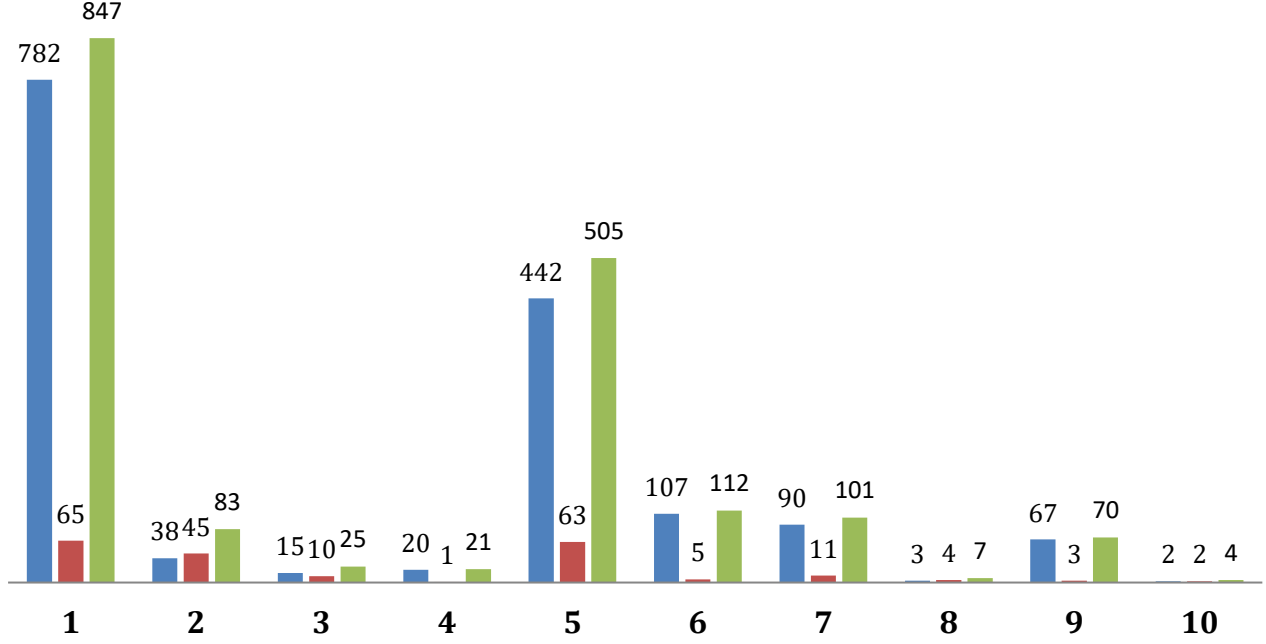
Türkiye'nin güneydoğu illerinde devam eden çatışmalar ve operasyonlar sonucu ilân edilen sokağa çıkma yasaklarının ve şiddetin son bulmasının temenni edildiği, Bu suça ortak olmayacağız" bildirisini, Türkiye'de 89 üniversiteden 1128, yurtdışından 355'i aşkın akademisyen ve araştırmacı imzasıyla kamuoyuyla paylaşıldı. 11 Ocak 2016'da ilan edilen "**Bu Suça Ortak Olmayacağız**" başlıklı bildiri sonrası Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın hedef göstermesiyle birlikte tam bir cadı avı başladı. İmza kampanyası 20 Ocak 2016'da tamamlandığında bildiride Türkiye'den 2212, yurtdışından da 2279 akademisyen ve araştırmacının imzası vardı.

Bu süreçte;

- 440'sı kamu, 152'si vakıf üniversitesinden olmak üzere 592 adli soruşturma açıldı.
- 37 akademisyen gözaltına alındı, 4 akademisyen tutuklandı.
- Bu süreçte 516 akademisyen hakkında idari soruşturma başlatıldı.
- 2016 yılında ilan edilen KHK'lar ile birlikte toplam 4261 akademisyenden 124'ü '**Bu suça ortak olmayacağız**' bildirisine imza atan akademisyenlerdi.
- Toplam 128 imzacı akademisyen ihraç edildi.
- 7 akademisyen idari görevden alındı, 7 akademisyen istifa etti, 1 akademisyen zorla emekli ettirildi.
- Nişantaşı Üniversitesi'nden atılan Muzaffer Kaya, Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Esra Mungan, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Öğretim Üyesi Kıvanç Ersoy yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" ve "Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni ve organlarını aşağıladıkları" iddialarıyla 15 Mart 2016'da tutuklandı. Akademisyenler adliyede destek vermek için Çağlayan Adliyesi'ne gelen Bilgi Üniversitesi Öğretim Üyesi Chris Stephenson gözaltına alındı.
- Aydın'ın Kuşadası İlçesi'nde, "**Bu suça ortak olmayacağız**" başlıklı bildiri nedeniyle akademisyenler hakkında soruşturma açılmasına tepki göstererek "Barış istemek suç ise biz de bu suça ortak oluyoruz" başlıklı dilekçeyle kendileri hakkında suç duyurusunda bulunan 46 kişi hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla dava açıldı.
- Barış için Akademisyenler İniyatifi'nin "Bu suça ortak olmayacağız" başlıklı bildirisini yaptıkları basın açıklamasıyla duyurduktan sonra tutuklanan ve ilk duruşmada tahliye edilen akademisyenler Esra Mungan, Meral Camcı, Kıvanç Ersoy ve Muzaffer Kaya hakkında "yasadışı örgüt propagandası yaptıkları" iddiasıyla açılan davaya 27 Eylül 2016'da başlandı. Davalar 2017 yılında da görülmeye devam edecek.
- Yüzlerce akademisyenin pasaportları iptal edildi. Yurtdışına çıkmaları engellendi.
- "Üniversiteler Arası Kurul" barış imzacısı akademisyenlerin doçentlik başvurularına ilişkin işlemleri yavaşlattı ve durdurdu.

Akademisyenler Yönelik Baskılar

■ Kamu ■ Vakıf ■ Toplam

- 1 KHK ile Kamu Görevinden İhraç
- 2 İşten Çıkartma
- 3 İstifa
- 4 Zorla Emekli Etme
- 5 Disiplin Soruşturması
- 6 Meslekten veya Kamu Görevinden Çıkarma Talebiyle YÖK'e Gönderilen Dosyalar
- 7 Görevden Uzaklaştırma
- 8 İdari Görevden Alınma
- 9 Gözaltı
- 10 Tutukluluk

CUMHURBAŞKANI'NA HAKARET DAVALARI

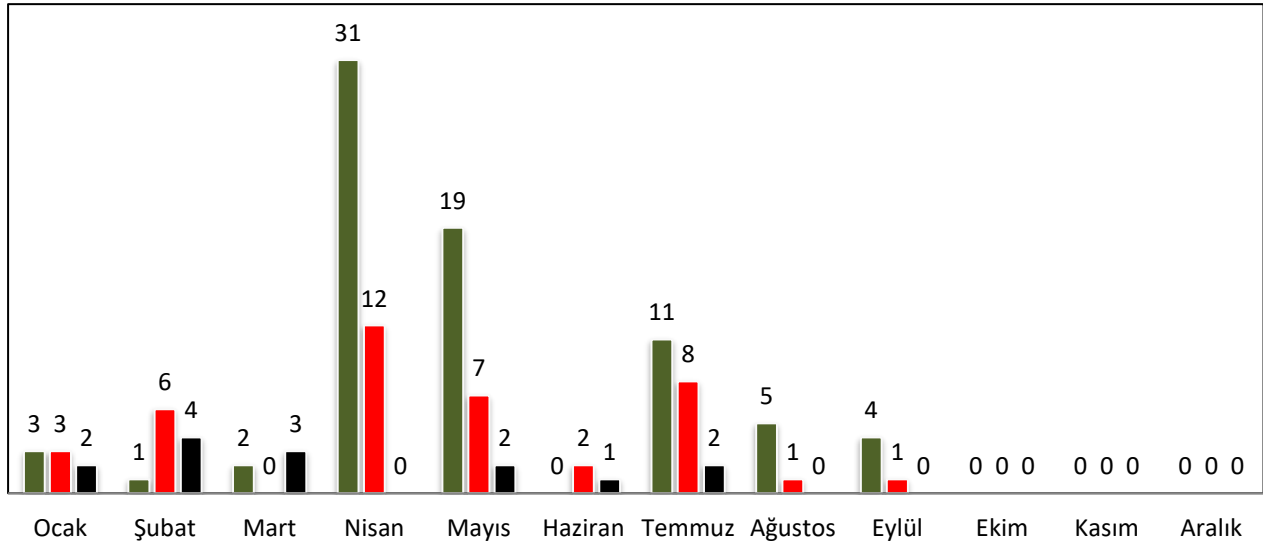
Türk Ceza Kanunu'nun 299. Maddesinde düzenlenen Cumhurbaşkanı'na hakaret suçu toplumsal muhalefet ve basın üzerinde bir tehdit ve sindirme aracına dönüştürüldü. 1 Ocak 2016 yılından beri bu durum azalmadı, köşe yazarlarından kamu çalışanlarına, lise öğrencilerinden sanatçılara kadar geniş bir yelpazede artarak devam etti:

- 2016 yılında 240'ı çocuk 46 bin kişi devletin egemenliğine ve organların saygınlığına karşı işlenen suçlarla ilgili suçlandı. 5028 kişi hakkında dava açıldı, en az 1080 kişi tutuklandı, en az 95 kişi ceza aldı. Bu davaların 3658'i Erdoğan'a hakaretti.
- Yargılananların 36'sı yabancı uyruklu 2'si ise tüzel kişilik.
- İstanbul'da 2 Mart 2016'da Burç FM programcılarında Serkan Sedat Günay "programında cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla Terörle Mücadele Şubesi ekiplerince gözaltına alındı.
- Birgün Gazetesi Yayın Danışmanı ve Yazarı Barış İnce hakkında gazetede 3 Mart 2014'te "Ceplerine Double Yol Yapmışlar" başlığıyla yayımlanan haber nedeniyle "kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret ettiği" ve "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" gerekçesiyle 1 yıl 9 ay hapis cezası verildi.
- Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı (DİSK) Kani Beko hakkında ve "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla dava açıldığı 10 Mart 2016'da öğrenildi.
- Hürriyet Gazetesi yazarı Ertuğrul Özkök hakkında 3 Eylül 2015'teki bir yazısında, "basın yoluyla cumhurbaşkanına hakaret ettiği" gerekçesiyle açılan davaya 17 Mart 2016'da başlandı.
- Radikal Gazetesi yazarı Cengiz Çandar hakkında 7 yazısında "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla açılan davaya 7 Nisan 2016'da başlandı.
- Taraf Gazetesi'nde 12 Eylül 2015'te "**Vermezsen 400'ü**" başlığıyla yayımlanan yazısında "cumhurbaşkanına hakaret etmekle" suçlanan yazar Murat Belge hakkında açılan davaya 3 Mayıs 2016'da başlandı.
- Antalya'nın Manavgat İlçesi'nde inşaat işçiliği yapan Ş.K. Sosyal medya mesajları gerekçe gösterilerek "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla 2 Temmuz 2016'da tutuklandı.
- Halkların Demokratik Partisi Grup Başkanvekili Ahmet Yıldırım "Cumhurbaşkanına hakaret" suçlamasıyla 1 yıl 2 ay hapis cezasına çarptırıldı.
- 10 Ekim 2015'teki Ankara Katliamı'nın ardından İstanbul'un Beykoz İlçesinde düzenlenen basın açıklamasını okuyan Deniz Durak ve açıklamaya katılan Nida Karabağ hakkında "cumhurbaşkanına hakaret ettikleri" iddiasıyla açılan davaya devam edildiği 14 Temmuz 2016'da öğrenildi.
- Sosyal medyadaki mesajları nedeniyle "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla İzmir'in Seferihisar İlçesi'nde gözaltına alınan E.D. (23) çıkarıldığı mahkemece aynı suçlama doğrultusunda 27 Temmuz 2016'da tutuklandı.
- İzmir'de 17 Temmuz 2016'da yoldan geçtiği esnada darbe girişimine tepki göstermek için Konak Meydanı'nda toplanan grupla tartışan D.B. "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla 23 Temmuz 2016'da tutuklandı.

- Tiyatro sanatçısı ve aynı zamanda Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi Mersin İl Örgütü Yöneticisi olan Ali Sesal 22 Temmuz 2016'da ifade vermek üzere gittiği Mersin Güvenlik Şube Müdürlüğü'nden sevk edildiği mahkemece "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla aynı gün tutuklandı.
- Kırklareli'nin Lüleburgaz İlçesi'nde yaşayan K.V. adlı kişi sosyal medya mesajları gerekçe gösterilerek "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla 24 Temmuz 2016'da tutuklandı.
- Zonguldak'ın Çaycuma İlçesi'ne bağlı Dereköseler Köyü'nde yaşayan Ferdi K. (25) adlı kişi sosyal medya mesajları gerekçe gösterilerek "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla 25 Temmuz 2016'da tutuklandı.
- Adana'nın Karaisalı İlçesi'nde gözaltına alınan Mehmet Yurtman sosyal medya mesajları gerekçe gösterilerek "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla 28 Temmuz 2016'da tutuklandı.
- Antalya'nın Manavgat İlçesi'nde gözaltına alınan Tuğba K. sosyal medya mesajları gerekçe gösterilerek "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla 27 Temmuz 2016'da tutuklandı.
- Sosyal medyadaki mesajları nedeniyle "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla İzmir'in Seferihisar İlçesi'nde gözaltına alınan O.F. (36) çıkarıldığı mahkemece aynı suçlama doğrultusunda 1 Ağustos 2016'da tutuklandı.
- Bursa'da yaşayan Fikret Yorgun adlı kişi sosyal medya mesajları gerekçe gösterilerek 7 Eylül 2016'da "cumhurbaşkanına hakaret ettiği" iddiasıyla tutuklandı.

Cumhurbaşkanı'na Hakaret Dosyaları

■ Gözaltı ■ Tutuklama ■ Ceza

2016 Yılında Cumhurbaşkanına Hakaret Suçlamasıyla
Gözaltı: 76, Tutuklama: 40, Ceza: 12

İNANÇ GRUPLARINA YÖNELİK HAK İHLALLERİ

Anayasa'nın 10'ncu maddesi "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." **Ve 24'ncü maddesi** "Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14 üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz. Din ve ahlak eğitim ve öğretimi Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır." der.

- AİHM Büyük Dairesi, Türkiye'nin din ve vicdan özgürlüğüyle ilgili Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 9'uncu maddesini ihlal ettiğine ve Alevilere dini ayrımcılık yapıldığına ilişkin hükmüne rağmen Türkiye'de her yıl olduğu gibi 2016 yılında da Alevi toplumunun talepleri karşılanmadı, aksine Aleviler bizzat devlet görevlileri ve hükümet yetkileri tarafından ayrımcı ve ötekileştirici bir dille hedef gösterildi.
- Hükümet Alevi toplumunun Cemevleri'nin yasal statüye kavuşturulması talebine kayıtsız kaldı.
- Yine AİHM kararları olmasına rağmen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nin zorunlu uygulaması devam etti.
- Aleviler özellikle Milli Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı çalışanları tarafından çeşitli bölgelerde, sıklıkla ayrımcılığa maruz kaldı.
- İzmir'de Kemeraltı'nda ve Yamanlar'da cami imamı Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan gönderilen SMS'i göstererek cenazelerin cemevinden kalkacağına duyurusunu yapmadı.
- Mart ayında Ordu'da, Mayıs ayında Tokat'ta Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenleri derslerinde Alevi toplumunu aşağılayıcı ifadeler kullandı.
- Haziran ayında öğretmenlerin okuması tavsiyesiyle okullara Nurettin Topçu'nun içinde Alevilere yönelik ayrımcı ifadeler bulunan "Türkiye'nin Maarif Davası" kitabı önerildi.
- Yine Haziran ayı içerisinde İzmir Çiğli Belediyesi Eğitim Merkezi Müdürü Serdar Sandal "Marksist-Leninist, ateist ve alevi" denilerek hedef gösterildi, hakkında soruşturma açılması resmi yazıyla talep edildi.
- Bunlarla birlikte Alevilere yönelik asimilasyon tehdidi artış gösterdi. Kahramanmaraş ve Sivas'ta Alevi toplumunun yoğun yaşadığı bölgelere Alevi toplumunun nüfusundan daha fazla Suriyeli sığınmacıların yerleştirileceği kamplar gündeme geldi. Buna ilişkin protesto gösterileri güvenlik güçleri sert müdahalede bulundu. Kahramanmaraş'ta süren protesto gösterilerinde kullanılan gaz bombasından etkilenen Mor Ali Kabayel (82) yaşamını yitirdi.

İŞ CİNAYETLERİ

2016 yılında da iş cinayetleri tablosu katliam görüntüsü vermeye devam etti. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından gerektiği gibi yapılmayan denetimler ve yaptırım eksikliği nedeniyle, 2016 yılı da işçiler için önceki yıllar gibi ölüm yılı oldu. 2014 yılında Soma ve Ermenek'te yaşanan Maden Facialarından sonra, Türkiye tarihinde en çok işçi ölümü 2016 yılında gerçekleşti. Güvencesiz, denetimsiz, taşeron, bürokrasi ile kurulan rüşvet ilişkisi çerçevesinde insani olmayan çalışma koşullarına mahkum edilen işçiler, bedelini yaşamlarıyla ödemeye devam etti.

Ölümlerin en çok meydana geldiği işkolları ve işçi sayısına bakıldığında 442 kişi inşaat, 389 kişi tarım, 265 kişi nakliye ve taşımacılık, 124 kişi ticaret / büro, 109 kişi belediye, 96 kişi metal ve 73 kişi de maden işçisiydi. Emekçilerden zorunlu Bireysel Emeklilik Sigortası (BES) kesintisi yapılması ve kiralık işçilik düzenlemesinin uygulamaya konulması ile çalışma standartları ve sosyal haklar daha da geriletildi.

FETÖ darbe girişiminden sonra ilan edilen OHAL ile birlikte 2016 yılının ikinci yarısında işçi sağlığı ve iş güvenliği neredeyse tamamen yok oldu. OHAL sonrası iş cinayetlerindeki artış zaten kötü olan çalışma koşulları daha da kötüleştirdi. OHAL ilan edildikten sonraki ilk aylarda iş cinayetlerinde önceki yıllara göre en az %14'lük artış yaşandı. OHAL altında geçen 5 ayda 836 işçi iş cinayetine kurban gitti.

2016 yılında en az 1970 işçi iş cinayetlerine kurban verildi. Aylar itibariyle ortaya çıkan acı tablo şöyledir: Ocak'ta en az 119 işçi **Şubat'ta en az 144 işçi**; Mart'ta en az 160 işçi; **Nisan'da en az 172 işçi**; Mayıs'ta en az 127 işçi; **Haziran'da en az 210 işçi**; Temmuz'da en az 176 işçi; **Ağustos'ta en az 206 işçi**; Eylül'de en az 150 işçi; **Ekim'de en az 169 işçi**; Kasım'da en az 196 işçi; **Aralık'ta en az 141 işçi** öldü.

2016 yılında meydana gelen bu iş cinayetlerinin yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda ortaya çıkan tablo şöyledir: **14 yaş ve altı 18 işçi**; 15-17 yaş arası 38 işçi; **18-27 yaş arası 294 işçi**; 28-50 yaş arası 998 işçi; **51-64 yaş arası 399 işçi**; 65 yaş ve üstünde 77 işçi ve yaşını tespit edemediğimiz / bilmediğimiz 146 işçi hayatını kaybetti.

2016 YILI

İŞ CİNAYETLERİ

TABLOSU

1970

işçi yaşamını yitirdi

İŞ CİNAYETİNİN YAŞANDIĞI İLLER

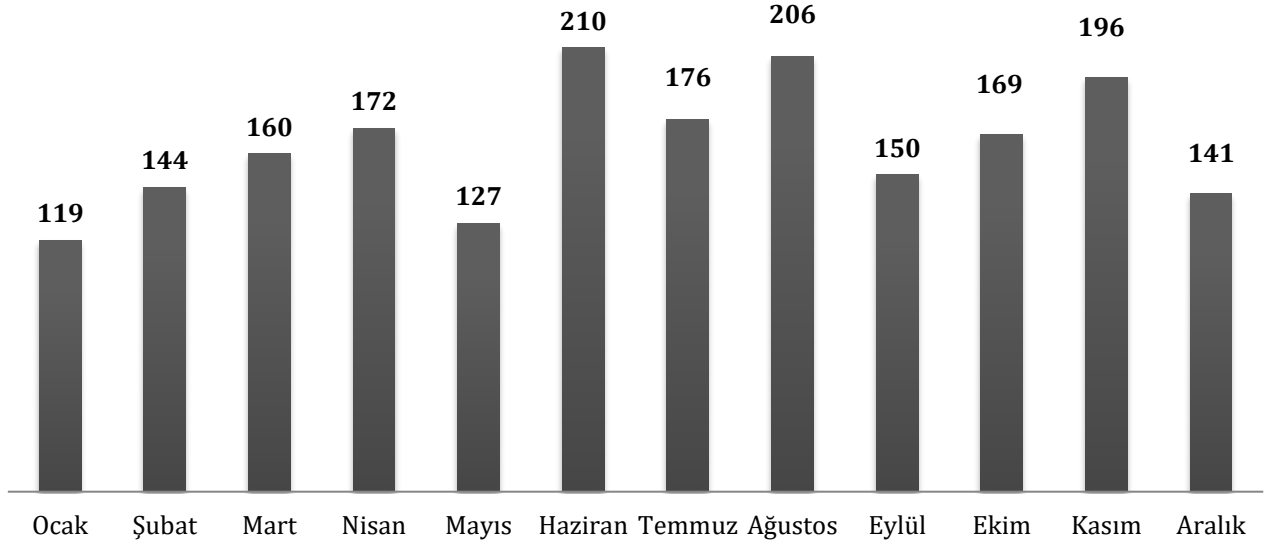
ÖLÜM
SEBEPLERİ

%22 Trafik servis
kazası

%18 Ezilme
göçük

%16 Düşme

İş Cinayetleri

**2016 Yılında İş Cinayetlerinde
En Az 1970 İşçi Öldü**

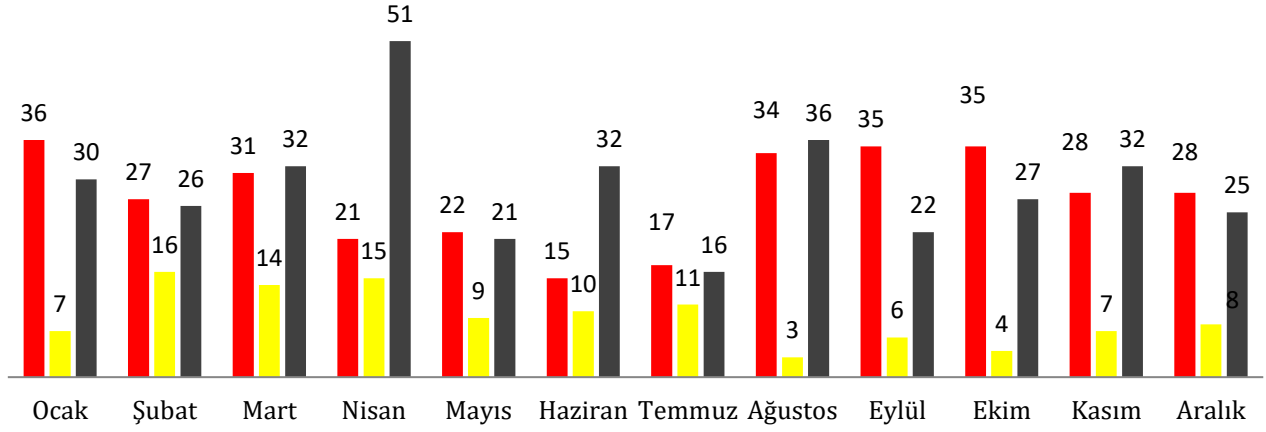
KADIN CİNAYETLERİ

- 2016 yılında da erkekler kadınları öldürmeye devam etti.
- Topluma yukarıdan aşağıya doğru sirayet ettirilen cinsiyetçi, erkek egemen dil ve kültür kadınların erkekler karşısında hedef haline getirmeye devam ediyor.
- Kadın cinayetleri sayısında herhangi bir azalma gözlenmedi. Bir önceki yıla göre % 9 arttı. Ocak'ta 36 kadın, **Şubat'ta 27 kadın**, Mart'ta 31 kadın, **Nisan'da 20 kadın**, Mayıs'da 22 kadın, **Haziran'da 15 kadın**, Temmuz'da 17 kadın, **Ağustos'da 34 kadın**, Eylül'de 35 kadın, **Ekim'de 35 kadın**, Kasım'da 28 kadın, **Aralık'ta 28 kadın**, olmak üzere toplam **328 kadın katledildi. 763 kadın yaralı kurtuldu.**

Öldürülen, Tecavüz Edilen ve Şiddet Gören Kadınlar

■ Öldürülen ■ Tecavüz Edilen ■ Şiddet Gören

2016 Yılında Erkekler Tarafından Öldürülen Kadınların Sayısı: 329 kişi
Tecavüz Edilen Kadınların Sayısı: 110 ve Şiddet Gören Kadınların Sayısı: 350

LGBTİLERE YÖNELİK HAK İHLALLERİ

- LGBTİ bireylere yönelik hak ihllalleri artış gösterdi.
- İktidar siyasal İslam ekseninde söylem ve eylemleriyle farklı cinsel yönelimdeki kesimleri hedef gösterdi.
- LGBTİ bireylerin görünürlüğü azaldı, nefret cinayetleri devam etti.
- 2016 yılında da medyaya yansıyan; 9 nefret cinayeti, 16 nefret saldırısı (12'si birden fazla kişi tarafından ya da taş, sopa veya kesici alet kullanarak, 4'ü polis eliyle), 2 vakada nefret suçu hapisanede jandarma ve cezaevi görevlileri tarafından, 1 vakada ise okulda okul müdürü tarafından gerçekleştirildi, 2 tehdit ve 2 intihar vakası yaşandı.
- Medyaya yansıyan 5 ayrımcılık vakası yaşanmıştır. Bu vakalardan 1'i hapisanede, 1'i çalışma hayatında gerçekleşmiştir.
- Haziran ayı içerisinde dünyanın birçok yerinde barış içerisinde gerçekleşen Onur Yürüyüşü, Türkiye'de henüz başlamadan **Alperen Ocaklarının** tehdidiyle karşılaştı.
- Hükümet 2015 Haziran'ında olduğu gibi 2016 Haziran'ında da Onur Yürüyüşü'nü Ramazan ayı içerisinde genel ahlaka ve manevi değerlere aykırı bulduğunu ilan ederek yasakladı.
- 2016 LGBTİ+ Onur Yürüyüşü polisin sert müdahalesine sahne oldu. Ara sokaklarda yürüyüşe geçmeye çalışan küçük gruplar polis şiddetine maruz kaldı, gözaltına alındı.

ŞUBAT - MART

- Ankara'da 8 Şubat gecesi 12 sularında Seyran Bağları Caddesi'nde çalışmakta olan 2 trans kadın bıçaklı saldırıya uğradı.
- İstanbul Maltepe 3 No'lu L Tipi Cezaevi'nde bulunan Azerbaycan vatandaşı trans kadın mahpus Sibel, kendisini hastaneye götürmesi gereken jandarmanın transfobik hakaretlerine maruz kaldı.
- Feminist, trans aktivist, oyuncu, Taraf gazetesi ve kaosGL.org yazarı Esmeray, Beyoğlu'nda kimliği belirsiz 2 kişi tarafından tehdit edildi.
- Polis 26 Şubat gecesi 23.30 sularında Ankara'da transların çalıştığı bölgeye saldırdı.
- İstanbul Bakırköy'de trans kadın Buse yaşadığı evde ölü bulundu. Kesici bir aletle öldürülen Buse'nin bedeninin birçok yerinde darp izlerine rastlandı.

NİSAN - MAYIS

- Ankara İskitler'de 2 trans kadın, polis ekiplerince durdurularak gözaltına alındı. Gözaltı sırasında polis memurları "**Eğer şikayetçi olursanız biz de işlem yaparız**" şeklinde tehditler savurdu.
- İskenderun'da 1 eşcinsel öldürüldü. Nefret cinayeti sonucu yaşamını yitiren A.K.'nın arkadaşı kaosGL.org'a, "Eşcinsel arkadaşımın ölümü unutulmasın. Nefret öldürüyor" dedi.
- Ankara İskitler'de 15 kişilik bir grup trans kadınlara taş, bıçak ve demir sopalarla saldırdı. Saldırıda Pembe Hayat LGBTİ Dayanışma Derneği üyesi 1 trans kadın sırtından bıçaklanarak yaralandı.

HAZİRAN - TEMMUZ

- Sosyal medyada örgütlenen Müslüman Anadolu Gençliği isimli bir grup, 19 Haziran Trans Onur Yürüyüşü ve 26 Haziran'da gerçekleştirilecek 2016 LGBTİ Onur Yürüyüşü'ne karşı 'Onursuz sapıkları yürütmüyoruz' adlı bir etkinlik çağrısı yaptı.
- Hêvî LGBTİ üyeleri İstiklal Caddesi'nde sivil görünümlü homofobik, transfobik bir grubun saldırısına uğradı. Saldırganlar "Allahüekber" nidalarıyla aktivistleri darp ederken, polis de aktivistlere "Gidin buradan ibneler" dedi.
- Trans Onur Yürüyüşü'ne polis ve sivil görünümlü transfobik çetelerin saldırısından üç gün sonra Maçka Parkı'nda eşcinsel 1 genç saldırıya uğradı.
- Ankara'da Esat Caddesi üzerinde 4 trans kadın gözaltına alındı. Avukatlarını çağırmak isteyen trans kadınlara araç içinde hakaret etmeye devam eden polis ekibi trans kadınları Esat Karakolu yerine Ankara İl Emniyet Genel Müdürlüğü'ne götürdü.
- Denizli'de 28 Haziran Salı günü lezbiyen mülteci yaşamına son verdi. Ailesi sahiplendi, cenazesi İran'a götürülecek.
- İstanbul Avcılar'da yaşayan 1 trans kadınların evine, gece 20 kişilik transfobik bir grup ellerinde taş, sopa ve satırlarla saldırdı. Trans kadınlar saldırganlara "Karaman'da 45 çocuk tecavüze uğrarken neredeydiniz?" diye sordu.
- Suriyeli eşcinsel mülteci Muhammed Wisam Sankari, 25 Temmuz'da İstanbul Yenikapı'da ölü bulundu. Kafası kesilen ve bedeni tanınmaz hale gelen Wisam'ı öldürenler yakalanmadı.

AĞUSTOS - EYLÜL

- Harbiye'den müşterisinin arabasına binen trans seks işçisi Hande Kader'den haber alınamayınca arkadaşları ve sevgilisi polise kayıp ilanında bulundu.
- Türkiye'de yaşadığı baskılardan dolayı üniversite eğitimi için Almanya'ya giden eşcinsel kadın Nalan Bayar 29 Ağustos sabahı hayatına son verdi.
- Ankara Bülbülderesi'nde çalışan trans kadınlara bir grup demir sopalarla saldırdı. Saldırıya uğrayan trans kadınlar hastaneye giderek darp raporu aldı ve saldırganlardan şikayetçi oldu.
- İrlandalı eşcinsel John Edward Donnelly, evinde 3 kişi tarafından öldürüldü.
- Bursa Merinos'ta polis tarafından şiddete uğrayan trans kadın N., Özgür Renkler Derneği'ne başvurdu. Polis şiddeti sonucu N.'nin dudağı patladı ve belinde incinme oluştu.
- Ankara Seyranbağları'nda 2 trans kadın saldırıya uğradı.

EKİM – KASIM – ARALIK

- Antalya’da eşcinsel bir lise öğrencisi okulda homofobik şiddete uğradı. Okul idaresinin konuyla ilgilenmemesi üzerine dava açtı, saldıran diğer öğrenci okuldan atıldı. Ancak okul idaresinin eşcinsel öğrenci üzerindeki baskıları sürüyor.
- Seks işçisi trans kadın Başak’ın ölü bedeni İstanbul Küçükçekmece gölünde bulundu.
- İstanbul’da Trans kadın ülkücü olduklarını belirttiği 3 erkeğin transfobik nefret söylemine maruz kaldı. Trans kadın saldırganlardan şikayetçi olmak isteyince polis memurları “Şikayetçi olursan işin uzar. Onlara hiçbir şey olmaz. Ne yaparsan kendine yaparsın” dedi.
- Ankara Bülbül Deresi, Sıhhiye ve Kolej’de seks işçisi trans kadınlar peşi sıra saldırıya uğradı.
- Eskişehir H Tipi Kapalı Hapishanesi’nde mahkum olan trans kadın Esra Arıkan, vasisi Merve Arıkan’a yazdığı mektupta gardiyanlar tarafından işkence gördüğünü yazdı.
- İzmir’in Buca ilçesinde seks işçisi 1 trans kadın gasp edildi. Tır şoförü ile yanındaki 2 kişi trans kadını döverek 1200 lirasını gasp etti.

KAMU EMEKÇİLERİNE YÖNELİK BASKI

- Kamu emekçileri Cumhuriyet tarihinin en ağır baskı dönemini yaşadı ve yaşamaya devam ediyor.
- İktidar partisinin devletleşmiş ve daha fazla devletleşmek istediği görüntüsü tüm kamu kuruluşlarına kendi yandaşlarını yönetici yaparak hayata geçmiş durumda.
- 2016 yılında AKP kamuyu ve kamu olanaklarını tamamen siyaset yapma, toplumu sindirme, muhalifler üzerinde baskı kurma aygıtı olarak kullandı.
- AKP'li olmayan kamu çalışanları için cezalar çalışma yaşamının gündelik bir uygulamasına döndü. Soruşturmalar eşi görülmemiş sayılara ulaştı.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın verilerine göre; toplam 135 bin 356 kamu çalışanı hakkında işlem yapıldı, bunlardan 97 bin 679'u ihraç edildi.
- Özellikle Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) ve KESK'e bağlı Eğitim-Sen üzerinde tam anlamıyla yıldırma politikaları uygulandı.
- Cumhuriyet tarihinde eşi görülmemiş bir soruşturma, uyarı, kınama ve ceza sayısına ulaşıldı: 56 bin 575.
- 120 bin civarında kamu çalışanı açığa alındı. KESK'e bağlı sendika üyelerinden toplam 11 bin 711 kamu emekçisi açığa alındı. Bunlardan 10 bin 692'si görevine iade edildi, 490'ı ihraç edildi.
- En az 122 kamu emekçisi sürgün cezası aldı. En az 292 KESK üyesi gözaltına alındı ve 71'i tutuklandı.
- En az 180 kamu emekçisi de Cumhurbaşkanı'na hakaret davalarıyla baş etmeye çalışıyor. "Cumhurbaşkanına hakaret" iddiasıyla 78 KESK üyesi açığı alındı.
- En az 647 kamu emekçisi kademe ilerlemesinin durdurulması ve aylıktan kesme cezası aldı. Bunlardan 82'si KESK üyesidir.
- Ankara'da 20 Aralık 2014'te "Laik Eğitim ve Emeğe Saygı" sloganıyla Tandoğan Meydanı'nda toplanarak Kızılay Meydanı'na yürümek isteyen Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası (Eğitim-İş) üyelerine polisin müdahalesinin ardından 90 kişi hakkında açılan davaya 12 Şubat 2016'da başlandı.
- Kararnameyle kapatılan sendikalar ise şöyle: Cihan-Sen'e bağlı, Ufuk Büro, Akif Eğitim, Ufuk Sağlık, Ufuk Yerel, Ufuk Haber, Ufuk Kültür, Ufuk Bayındır, Ufuk Ulaştırma, Ufuk Tarım Orman ve Ufuk Enerji ile Aksiyon İş Konfederasyonu'na bağlı, Pak Gıda İş, Pak Maden İş, Pak Finans İş, Pak Eğitim İş, Pak Toprak İş, Pak Metal İş, Pak Enerji İş, Pak Taşıma İş ve Pak Deniz İş sendikaları.

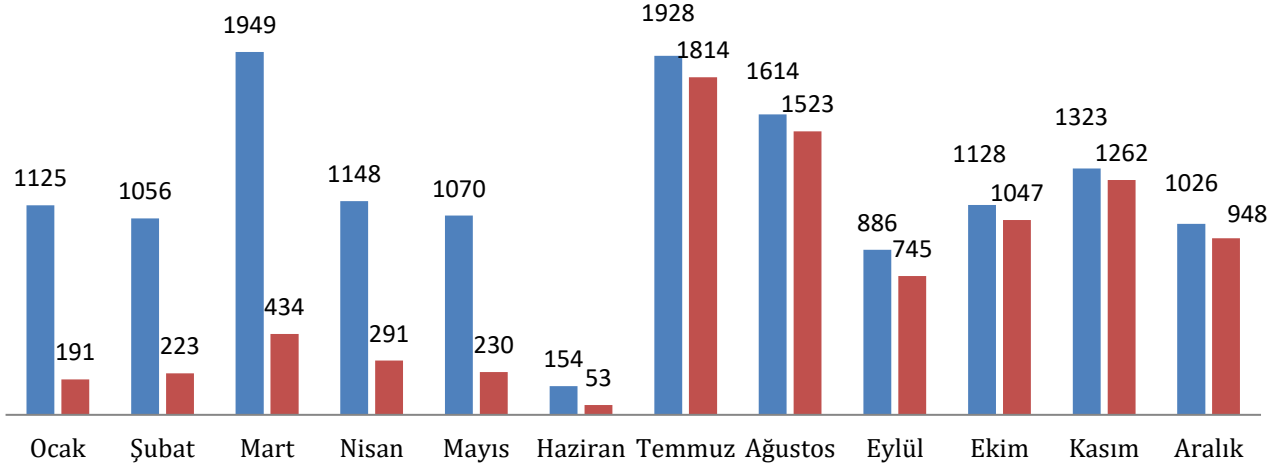
2016 İNSAN HAKLARI İHLALLERİNE GENEL BAKIŞ TABLOLARI

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	TOPLAM
15 Temmuz Darbe Girişimi	246 Şehit 2194 Yaralı												
MEDYA													
Yayın Durdurma	32 TV, 68 gazete, 12 radyo, 21 dergi, 9 haber ajansı, 29 yayınevi, 1 kitap eki.												172
El Konulan Yayınevi	3												3
Mühürlenmiş Yayınevi	8												8
Uydudan Çıkartma	1 TV												1
Toplatma	3 Afiş, 3 Gazete, 1 Pankart, 2 Dergi, 1 kitap (59 adet)												69
El Konulan Baskı	2 Pankart, 6 kitap (5000'den fazla), 1 karikatür dergisi olmak üzere toplam 3 dergi, 1 gazete												12
Atanan Kayyum	2 Gazete, 2 haber ajansı, 1 dergi, 1 kitap eki, 1 radyo, 3 dağıtım şirketi.												10
Engellenen İnternet Siteleri	3	5	6	6	5	7	1	5	2				32
KÜLTÜR SANAT													
CD ve Kitap Yasağı													672
İptal Edilen Gösteriler													4
Kapatılan Gösteri Merkezi													4
İşten Çıkartma													17
Saldırıları													1
Gözaltındaki Gazeteciler	13	19	11	10	9	3	75	92	32	23	31	23	341
Tutuklu Gazeteciler	-	5	3	3	6	1	42	51	17	7	14	9	158
Gözaltı	1125	1056	1949	1148	1070	154	1928	1614	886	1128	1323	1026	13952
Tutuklama	191	223	434	291	230	53	1814	1523	745	1047	1262	948	8761
Polis Tarafından Öldürülenler	-	4	-	1	3	-	7	1	2	2			20
Polis Tarafından Yaralananlar	5	11	5	5	4	1	1		2				34

Cezaevinde Ölüm	2	2	1	1	3	3	5	4	4	2	5	3	35
Cezaevinde İşkence İddiası	26	24	1	13	4	127	90	45	12	3	8	5	358
Şüpheli Asker Ölümü	2	1	1		5	1	2	1	2	-	2	3	20
Faili Meçhul	3	-		1	2								6
Bombalı Eylemlerde Ölüm	52	29	50	15	10	73	-	86	-	-	14	44	372
Bombalı Eylemlerde Yaralı	54	80	192	63	100	462	-	476	53	10	150	166	1806
Akademisyenler Gözaltı	37	-	3										40
CUMHURBAŞKANI DAVALARI													
Hakarete Gözaltı	3	1	2	31	19		11	5	4				76
Hakarete Tutuklama	3	6		12	7	2	8	1	1				40
Hakarete Ceza	2	4	3		2	1	2						14
İş Cinayetleri	110	140	157	168	119	200	176	206	150	169	196	141	1929
Kadın Cinayetleri	36	27	31	21	22	15	17	34	35	35	28	28	329
Kayyum Atanan Belediyeler	1								28	6	35	15	85
Siyaset Yasağı											6		
Gözaltına Alınan Siyasetçiler											12		
Tutuklanan Siyasetçiler											157		
Sokağa Çıkma Yasakları (Gün)							6	9	5	11	5	4	40

Gözaltı ve Tutuklamalar

■ Gözaltı ■ Tutuklu

Toplumsal Olaylar, Siyasi Faaliyetler ve 15 Temmuz Darbe Girişimi Nedeniyle
Gözaltı Sayısı: 13.952 kişi
Tutuklama Sayısı: 8.761 kişi

2016

İNSAN HAKLARI İHLALLERİ

250 gazeteci gözaltına alındı.

219'u çocuk

2581 kişi polis şiddetine maruz kaldı

152 gazetecinin tutukluluğu devam etti

1348 kişi kötü muamele gördü.

1348

1015 sağlık hakkı,

204 haberleşme hakkı ihlal edildi.

533 kişiye disiplin cezası verildi.

2227 sevk uygulaması yaşandı.

Sivillere yönelik saldırılarda

212

yurttaş hayatını kaybetti,

Canlı Bomba Saldırıları
(TAK 8
PKK 6
İŞİD 5)

1273 yurttaş yaralandı

Sokağa Çıkma Yasakları Boyunca

310 Sivil Yaşamını Yitirdi

1 MİLYON
900 BİN

en temel yaşam ve sağlık hakları ihlal edildi.

En az
500 BİN

kişi zorla yerinden edildi, göçe zorlandı.

Barış için
AKADEMİSYENLER

592 adli soruşturma açıldı.

37 akademisyen gözaltına alındı.

4 akademisyen gözaltına tutuldu.

128 akademisyen meslekten ihraç edildi.

261

kadın cinayete kurban gitti.

417

çocuk cinsel istismara uğradı

Zeynep

ALTIOK

Bu raporda yer alan rakamlar ve istatistikler TİHV, İHD, Barolar, Medya ve Kurum ve kuruluşlardan elde edilmiştir.